

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Pojišťovací zprostředkovatelé a likvidátoři pojistných událostí
Insurance Intermediaries and Liquidators of Insurance Events

Student: Bc. Kamila Szelongová

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kamila Szelongová**
Studijní program: N6208 - Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 - Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Pojišťovací zprostředkovatelé a likvidátoři pojistných událostí
Insurance Intermediaries and Liquidators of Insurance Events**

1. Úvod
2. Pojišťovací zprostředkovatelé
3. Likvidátoři pojistných událostí
4. Dohled
5. Závěr
Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojištnictví*. 3. vyd. - přeprac. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel, aneb Co by měl každý „pojišťovák“ vědět*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.
KARFÍKOVÁ, Marie. *Pojišťovací právo*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 351 s. ISBN 978-80-87212-45-5.

Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.**

Datum zadání: 22. 11. 2013

Datum odevzdání: 25. 4. 2014

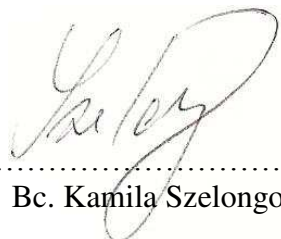

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně a v seznamu literatury uvedla všechny použité zdroje.“

V Ostravě 22. dubna 2014

.....
Bc. Kamila Szelongová

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 POJISTNÝ TRH V ČR	8
2.1 Historie českého pojistného trhu.....	8
2.2 Základy pojišťovnictví	9
2.2.1 Obsah pojmů pojištění a pojišťovnictví	9
2.2.2 Pojištění a riziko	11
2.2.3 Subjekty pojistného trhu	11
3 POJIŠŤOVACÍ ZPROSTŘEDKOVATELÉ	14
3.1 Historie zprostředkovatelské činnosti	14
3.2 Právní úprava zprostředkovatelů pojištění	15
3.3 Zprostředkovatelská činnost	16
3.4 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů	17
3.4.1 Vázaný pojišťovací zprostředkovatel	18
3.4.2 Podřízený pojišťovací zprostředkovatel	19
3.4.3 Výhradní pojišťovací agent	20
3.4.4 Pojišťovací agent	21
3.4.5 Pojišťovací makléř.....	23
3.4.6 Pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není ČR	24
3.5 Aktuální údaje o pojišťovacích zprostředkovatelích	25
3.6 Odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů	28
3.6.1 Provize	28
3.6.2 Nepeněžní benefity	31
3.6.3 Motivační programy	31
3.6.4 Odměňování ze strany klienta	32
3.7 Právní úprava zprostředkovatelské činnosti v rámci EU	32
3.7.1 Směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění .	33
3.7.2 Jednotný evropský pas – <i>single passport</i>	34
3.8 Zprostředkovatelská činnost ve vybraných zemích EU	36

3.8.1 Zprostředkovatelská činnost na Slovensku.....	36
3.8.2 Zprostředkovatelská činnost v Polsku	39
3.8.3 Zprostředkovatelská činnost v Německu	41
3.8.4 Zprostředkovatelská činnost v Rakousku	42
3.8.5 Komparace.....	43
3.9 Asociace a sdružení zprostředkovatelů pojištění	44
3.9.1 Asociace a sdružení v ČR.....	44
3.9.2 Asociace a sdružení na mezinárodní úrovni	46
3.10 Novela zákona č. 38/2004 Sb.....	47
3.10.1 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů	48
3.10.2 Registrace	49
3.10.3 Odborná způsobilost	49
3.10.4 Pravidla jednání se zákazníkem	50
4 LIKVIDÁTOŘI POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ.....	52
4.1 Samostatný likvidátor pojistných událostí	52
4.1.1 Odměňování samostatných likvidátorů pojistných událostí	54
4.2 Jednotlivé fáze likvidace pojistných událostí	54
4.2.1 Přijetí oznámení pojistné události.....	55
4.2.2 Registrace pojistné události do systému pro evidenci škod	56
4.2.3 Prověření škody likvidátorem.....	56
4.2.4 Likvidace pojistné události	57
4.2.5 Revize	57
4.2.6 Výplata pojistného plnění	57
4.2.7 Archivace spisů a dolikvidace	58
5 PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ ČINNOSTI.....	59
5.1 Registrace pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů	59
5.2 Žádost o registraci	60
5.3 Podmínka odborné způsobilosti	61
5.4 Podmínka důvěryhodnosti	64

5.5 Odpovědnost za škodu a pojištění odpovědnosti	65
5.6 Odpovědný zástupce	66
5.7 Ostatní povinnosti související s výkonem činnosti	67
5.8 Povinnosti související s přerušením činnosti	69
5.9 Povinnosti související s pozastavením činnosti	69
5.10 Povinnosti související s ukončením činnosti	71
6 DOHLED NAD PROVOZOVÁNÍM ČINNOSTI.....	72
6.1 Výkon dohledu.....	72
6.2 Správní delikty.....	73
6.3 Sankce	74
6.4 Nejčastěji sankcionované praktiky pojišťovacích zprostředkovatelů	76
7 ZÁVĚR.....	79
Seznam použité literatury	81
Seznam zkratk	88
Seznam tabulek	89
Seznam grafů.....	89
Seznam schémat	89
Seznam obrázků	89
Prohlášení o využití výsledku diplomové práce	
Seznam příloh	
Jednolitě přílohy	

1 ÚVOD

Pojišťovnictví patří mezi významné a dynamicky se rozvíjející odvětví finančního trhu. Celkový vývoj na pojistném trhu v České republice v posledních letech svědčí o zvýšeném zájmu o pojištění. Jde především o snahu zabezpečit majetek a výsledky činnosti vhodnou pojistnou ochranou v případě neočekávaných událostí.

Pojistný trh se vyznačuje přibližně stejnými základními znaky jako jakýkoliv jiný trh v ekonomice a pro zefektivnění střetu nabídky a poptávky vstupují do vztahu mezi pojistitelem a pojistníkem tzv. zprostředkovatelé pojištění.

Svým pečlivým odhadem pojišťovaných rizik, výběrem pojištění a pojistného produktu jakož i získání dalších vhodných doplňkových pojišťovacích služeb zprostředkovatelé pojištění podporují a přispívají k ekonomické stabilitě a dlouhodobé prosperitě nejen pojistníků a pojistitelů, ale i celého trhu.

Diplomová práce je především věnována pojišťovacím zprostředkovatelům jako největšímu a nejrozšířenějšímu distribučnímu kanálu v prodeji pojistných produktů, ale i likvidátorům pojistných událostí.

Cílem práce je charakteristika pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí *de lege lata*, poukázat na povinnosti, které jsou spojeny s provozováním činnosti, a které má pojišťovací zprostředkovatel a likvidátor ve vztahu ke státnímu dozoru. Dále poukázat na vzájemné odlišnosti a analyzovat zprostředkovatelskou činnost ve vybraných zemích Evropské unie. Pro naplnění cíle bude použita metoda deskripce, dedukce a komparace.

Diplomová práce je rozdělena do pěti částí. První část obsahuje teoretické aspekty českého pojistného trhu, definuje základní pojmy odvětví, jeho stručný vývoj a význam.

Druhá část je rozsáhlejší, věnuje se problematice zprostředkovatelské činnosti v oblasti pojištění, jejímu vývoji a právní úpravě. Úvodní část této kapitoly přibližuje vznik zprostředkovatelské činnosti ve světě i v České republice, věnuje se jednotlivým kategoriím pojišťovacích zprostředkovatelů a jejich způsobu odměňování, které se nejčastěji používají v praxi.

Postavení pojišťovacích zprostředkovatelů závisí také na právní úpravě pojistného trhu, proto je část kapitoly zaměřena na příslušnou legislativu a specifika vyplývající ze začlenění České republiky do vnitřního trhu Evropské unie a vybraným zahraničním pojistným trhům.

Konkrétně jsem se zaměřila na naše hraniční sousedy, tedy Slovensko, Polsko, Německo a Rakousko.

Dále jsou v kapitole vymezeny asociace sdružující zprostředkovatelé pojištění jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. Závěr kapitoly bude věnován blížícím se změnám v podobě novely zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

Třetí část je věnována likvidátorům pojistných událostí, především samostatným likvidátorům upravených zákonem č. 38/2004 Sb. a způsobu jejich odměňování. Také je v ní stručně popsán proces likvidace.

Čtvrtá část vymezuje podmínky vstupu a odchodu z odvětví. Závěrečná - pátá část se věnuje dohledu prováděného Českou národní bankou nad pojišťovacími zprostředkovateli a samostatnými likvidátory pojistných událostí, včetně sankcí, jenž hrozí při porušení zákonem stanovených povinností. Na závěr jsou uvedeny nejčastěji sankcionované praktiky pojišťovacích zprostředkovatelů, se kterými se může zájemce o pojištění setkat.

2 POJISTNÝ TRH V ČR

Pojistný trh je místo, kde se setkává nabídka a poptávka v oblasti specifického druhu peněžních služeb – pojistné ochrany. Existence stabilního a spolehlivého pojistného trhu je znakem dobře fungující tržní ekonomiky v dané zemi. Pojistný trh se významně rozrůstá díky obrovskému kapitálu, kterým disponuje a to i v podmínkách České republiky. Dokládá to vícero ukazatelů jako je škodovost, pojištěnost, podíl pojistného na HDP, nebo rozrůstající se počet komerčních pojišťoven, jejichž počet k 30. 9. 2013 činil 51 subjektů poskytujících více než 250 pojistných produktů.¹

2.1 Historie českého pojistného trhu

Pojišťovnictví má na území České republiky dlouholetou tradici. Prvopočátky pojišťovnictví v českých zemích se datují do konce 18. a začátku 19. století, kdy byla založena Pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, náradí a dobytku v Brandýse nad Labem (1776).² Následně vznikla První česká vzájemná pojišťovna v Praze (1827) a Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna v Brně (1829). V období existence samostatné Československé republiky došlo k rozvoji pojišťoven a pojišťovacích spolků. V období protektorátu Čechy a Morava došlo k útlumu českého pojišťovnictví. V roce 1945 na konci 2. světové války působilo na našem území celkem 733 pojišťoven, pojišťovacích spolků a zahraničních reprezentací. Celé smluvní pojištění bylo na území Československa znárodněno, což vedlo v roce 1946 k vytvoření 5 pojišťoven, tzv. národních podniků. V roce 1948 došlo k monopolizaci, tj. vzniku jediné pojišťovny – Československé pojišťovny. V souvislosti s federalizací vznikla v roce 1969 Česká státní pojišťovna a Slovenská štátna poisťovňa. V roce 1991 dochází k demonopolizaci pojišťovnictví a znovuvytvoření českého pojistného trhu.³ Poslední zlomový rok je rok 2004, který je spojen se vstupem České

¹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Počet a struktura pojišťoven* [online]. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/pojistovny/poj_ukazatele_tab01.html.

² ZUZAŇÁK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383.

³ ČEJKOVÁ, V., F. ŘEZÁČ a A. ZUZAŇÁK. *Pojištění pro podnikatele*. 1. vyd. Břeclav: Moraviapress, 1998. ISBN 80-861-8113-8.

republiky do Evropské unie, se kterým je spojena především harmonizace zákonů v oblasti pojišťovnictví a možnost využití jednotného pojistného trhu.

2.2 Základy pojišťovnictví

Tato kapitola je průřezová. Obsahuje teoretické aspekty pojistného trhu, jsou v ní stručně shrnuty základy pojišťovnictví a popsány subjekty pojistného trhu. Cílem této kapitoly je, aby svým obsahem stručně přiblížila problematiku pojišťovnictví a byla východiskem pro následující kapitoly.

2.2.1 Obsah pojmů pojištění a pojišťovnictví

Kategorie pojištění a pojišťovnictví jsou v současné době nedílnou součástí finanční sféry, tudíž je důležité rozlišovat obsah těchto pojmů. K tomu nám poslouží obecná teorie řízení národního hospodářství, která rozlišuje mezi průřezovými a odvětvovými ekonomikami.⁴

Pojišťovnictví představuje specifické odvětví ekonomiky, zahrnující všechny specializované instituce zabývající se provozováním pojistných produktů. Je důležité poznamenat, že do pojmu pojišťovnictví zahrnujeme pouze instituce strukturované jako komerční subjekty poskytující komerční pojištění, nikoliv instituce sociálního pojištění a zdravotní pojišťovny.

Pojištění představuje průřezovou ekonomiku, která slouží k ovlivňování ekonomik odvětvových a je úzce spjata s finanční kategorií, která eliminuje dopad nahodilých událostí na lidskou společnost.

Zvyšující se význam pojištění můžeme pozorovat především ve sféře:⁵

- stabilizace ekonomické úrovně všech činností jednotlivců, podnikatelských subjektů, státu a následně i celkové ekonomiky,
- ovlivňování fungování tržní ekonomiky pomocí krytí ztrát v případě vzniku nahodilých událostí z pojistných plnění,

⁴ DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL et al. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

⁵ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. – přeprac. Praha: Ekopress, c2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.

- uplatnění odpovědnosti ekonomických subjektů za svoji finanční stabilitu a sociální situaci,
- odvětví služeb, které v ekonomice vytváří vznik nových pracovní příležitostí,
- makroekonomický význam v kontextu s tvorbou a investováním technických rezerv pojišťoven.

Z právního hlediska je pojištění *synallagmatický* závazkový právní vztah, při kterém pojistitel⁶ na sebe přebírá závazek, že pojištěnému⁷ uhradí újmu, která mu vznikla ve smyslu pojistné smlouvy. Dohodnutý závazek se realizuje za úplatu, kterou je pojistné. Cena pojištění, tj. výše pojistného je limitováno vícero faktory, a to především cenou pojištěného majetku, velikostí rizika, úrovní vlastních nákladů a ziskem pojistitele.

Jelikož má hlavní závazek z pojištění peněžní povahu, je zřejmé, že věcný základ pojištění má ekonomickou povahu. Proto bývá pojištění také definováno jako „*efektivní způsob tvorby a rozdělování peněžních rezerv k úhradě potřeb, jež vznikají z nahodilých událostí.*“⁸

Pojištění můžeme rozdělit z právního hlediska na:

zákonné pojištění, které vzniká a trvá pro příslušné subjekty na základě právního předpisu, tzn., vyplývá nezávisle na vůli pojištěného ze zákona. V současné době v ČR existuje jen jeden druh zákonného pojištění a to, pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

Pojištění smluvní, které se dále dělí na povinné smluvní pojištění a dobrovolné smluvní pojištění.

Sjednání povinného smluvního pojištění je uloženo právním předpisem pro vykonávání určité činnosti hospodářských subjektů nebo občanů – toto pojištění se týká i pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří mají povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu, která může vzniknout vykonávanou činností. Dobrovolné smluvní pojištění vzniká na základě svobodné vůle a uvážení pojistníka, typické pro komerční pojištění.

⁶ Pojistitel je ten, kdo se zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost v pojistné smlouvě blíže označená. Obvykle je pojistitelem pojišťovna.

⁷ Dle § 2766 NOZ je pojištěným osoba, na jejíž život, zdraví, majetek nebo odpovědnost nebo jinou hodnotu pojistného zájmu se pojištění vztahuje.

⁸ ČEJKOVÁ, V., F. ŘEZÁČ a A. ZUZANÁK. *Pojištění pro podnikatele*. 1.vyd. Břeclav: Moraviapress, 1998. ISBN 80-861-8113-8. str. 13.

2.2.2 Pojištění a riziko

Kategorie pojištění je úzce spojena s rizikem⁹. Pojem riziko má v rámci pojišťovací teorie i praxe specifický obsah a význam. Definice rizika lze nalézt celou řadu. V tomto případě uvádím definici rizika dle Basilejského výboru pro bankovní dohled (*Basel Committee on Banking Supervision, BCBS*).

BCBS definuje riziko jako pravděpodobnost, že se během určité doby objeví zvláště nepříznivá událost nebo je tato událost výsledkem zvláštních okolností, a přitom nepříznivá událost vyvolá újmu.¹⁰

Riziko, jak bylo výše definováno, se může vyskytovat vzhledem k jeho povaze ve dvou podobách.¹¹ A to jako čisté riziko, u kterého existuje nebezpečí vzniku výhradně negativní odchylky od cíle, např. riziko nezaplacení pohledávky nebo riziko poškození či zničení majetku. U čistého rizika dále platí, že toto riziko není záměrně lidmi podstupováno.

Pojem spekulativního rizika se používá tam, kde výsledkem mohou být negativní, ale i kladné odchylky od cíle. Typickým příkladem spekulativního rizika je podnikání, investování nebo spekulace na burze, kdy je příslušným subjektem riziko dobrovolně podstupováno.

Riziko, na které může pojistitel sjednat pojistnou smlouvu na základě pojistně-technických podmínek, nazýváme pojistné riziko. Pojistitel je ochoten na sebe převzít pouze rizika čistá, jejich realizací vznikají tzv. náhodné potřeby.

2.2.3 Subjekty pojistného trhu

Prioritním subjektem na pojistném trhu je pojišťovna. Pojišťovna je specifická finanční instituce přebírající rizika a provozující pojistné produkty. Pojišťovnou se sídlem na území

⁹ Pojem riziko pochází z arabského slova „*rizq*“ a původně toto slovo označovalo šanci nebo štěstí. Později se jeho užívání omezilo jen na nepříznivé události.

¹⁰ BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS. *Risk management* [online]. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.bis.org/list/bcbs/tid_28/index.htm.

¹¹ SLEPECKÝ, Jaroslav a Jiří POLÁCH. *Pojišťovnictví v České a Slovenské republice*. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. ISBN 978-80-89401-11-6.

ČR se rozumí právnická osoba, které vykonává činnost na základě povolení k provozování pojišťovací činnosti. Toto povolení uděluje ČNB na základě koncesního systému.¹²

Další subjekty pojistného trhu jsou zahraniční pojišťovny. Pojišťovna z jiného členského státu EU a EHS je oprávněna provozovat pojišťovací činnost na základě principu jednotného pasu (*single passport*). Subjekt provozuje svou činnost na základě práva zřizovat pobočky nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby, a to v rozsahu v jakém jí bylo uděleno povolení k provozování pojišťovací činnosti v zemi jejího sídla, a to po splnění informačních povinností podle zákona o pojišťovnictví (dále jen „ZoP“).

Pojišťovna z třetího státu je oprávněna provozovat na území ČR pojišťovací činnost pouze prostřednictvím pobočky jako své organizační složky, a to na základě povolení udělené ČNB.

Kromě pojišťovny na pojistném trhu mohou vystupovat i zajišťovny. Zajistitelem je právnická osoba, jejíž činností je přebírání pojistných rizik postoupených pojišťovnou nebo jinou zajišťovnou.¹³ Pro zajišťovnu platí podobné skutečnosti, jaké byly uvedeny v souvislosti s pojišťovnou.

Vedle pojišťoven a zajišťoven existuje na pojistném trhu řada dalších subjektů zabývajících se nejrůznějšími činnostmi v oblasti pojišťovnictví. Jedním z nich jsou pojišťovací zprostředkovatelé a samostatní likvidátoři pojistných událostí. Touto problematikou se budu zabývat v následujících kapitolách.

Dále to jsou profesní organizace českého pojišťovnictví. Tyto instituce sdružují jednotlivé pojišťovny a zprostředkovatele pojištění, organizují jejich spolupráci, zabezpečují jejich zájmy, podílejí se na tvorbě všeobecných právních předpisů v oblasti pojišťovnictví, zabývají se výchovou zaměstnanců i spolupracujících osob a představují výrazný samoregulační faktor trhu.¹⁴ Mezi významné asociace působící na českém pojistném trhu můžeme zařadit Českou kancelář pojistitelů, Českou asociaci pojišťoven, Asociaci finančních zprostředkovatelů a finančních poradců České republiky a Asociaci českých pojišťovacích makléřů. *Viz kapitola 3.9.1.*

¹² MAJTÁNOVÁ, Anna et al. *Pojišťovnictví: Teória a prax*. 1. vyd. Praha: Ekopress, c2006. 288 s. ISBN 80-869-2919-1.

¹³ CIPRA, Tomáš. *Zajištění a přenos rizik v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2004. 260 str. ISBN 80-247-0838-8.

¹⁴ ŘEZÁČ, František. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2011. 110 s. ISBN 978-80-214-4242-9.

Významným subjektem pojistného trhu jsou samotní klienti pojišťoven. Společně s pojišťovnou jsou účastníci pojistného vztahu, který vzniká na základě pojistné smlouvy, popř. ze zákona. Neméně důležitým subjektem pojistného trhu je orgán dohledu nad pojistným trhem, který dohlíží na dodržování pravidel státní regulace a legislativního rámce pro podnikání v pojišťovnictví. Můžeme zde zařadit Českou národní banku, Ministerstvo financí ČR a Policii ČR.

Ve vyspělých tržních ekonomikách s vysokou mírou ochrany spotřebitele bývá ustanoven institut pojišťovacího ombudsmana. Jedná se o zcela nezávislý orgán, jehož úkolem je chránit zájmy spotřebitelů pojišťovacích služeb. V rámci ČR tuto roli, avšak v modifikované podobě, vykonává finanční arbitr¹⁵, který má kompetence pro celý finanční trh.¹⁶

¹⁵ Institut finančního arbitra vznikl v ČR zákonem č. 299/2002 Sb., o finančním arbitrovi; v současnosti jej vykonává Mgr. Monika Nedelková.

¹⁶ DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.

3 POJIŠŤOVACÍ ZPROSTŘEDKOVATELÉ

Mezi jednu z hlavních pojišťovacích činností v pojišťovnictví řadíme zprostředkovatelskou činnost. Zprostředkovatelé pojištění patří k největšímu a nejrozšířenějšímu distribučnímu kanálu v prodeji pojistných produktů a služeb. Tato kapitola blíže přiblíží problematiku zprostředkovatelské činnosti nejen na českém, ale i na evropském pojistném trhu.

Pojišťovnictví je dynamicky se rozvíjejícím odvětvím národního hospodářství, vznikají nové rizika a tím i nové produkty a služby. Zvýšená nabídka pojistných produktů vede ke ztížené orientaci klienta na pojistném trhu, proto podnikatelé, ale i občané častěji vyhledávají pomoc odborníků. Na poskytování služeb participují různé druhy odborných a poradenských služeb včetně pojišťovacích zprostředkovatelů.

Hlavní výhoda zprostředkovatelské činnosti spočívá ve specializaci, která je s přibývajícím počtem pojistných produktů a komplexnějších rizik nezbytná. Pro získání účelného a zároveň výhodného pojistného krytí musí výkonní zaměstnanci firem, ale i občané vynaložit mnoho času a energie pro získání relevantních informací týkající se pojištění. Proto se do popředí dostávají zprostředkovatelé, kteří pomohou klientovi rozpoznat a pojistit příslušná rizika.

3.1 Historie zprostředkovatelské činnosti

Počátky zprostředkovatelské činnosti se datují do roku 1688, kdy v Anglii vzniklo největší pojišťovací sdružení *Lloyd's of London*. V Londýnské kavárně na Tower Street se scházeli obchodníci, makléři, rejdaři a kapitáni lodí. Této skutečnosti využil Edward Lloyd a začal organizovat výměnu informací o námořní přepravě, později začal provozovat i námořní pojištění. Lloyd začal využívat lodní dohodce - makléře, jejichž funkcí bylo vybírat a zainteresovat spolehlivé partnery, kteří byli ochotni ručit, poskytovat informace o úrovni námořních sazeb, zefektivnit jednání o pronájmu lodí a nabízet pojištění lodí, jejich nákladů, ale i posádky. Díky tomu došlo v průběhu let k výraznému rozmachu námořního obchodu a námořního pojištění.¹⁷

V 19. století na našem území mnohé roky převládala obchodní činnost samostatných pojišťoven. Na získání nových klientů používali pojišťovny buď vlastní agenty, nebo místní úřady, popř. tisk. Postupně se používání zprostředkovatelů v pojišťovnictví stávalo hojně

¹⁷ LLOYD'S. *The early days* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.lloyds.com/lloyds/about-us/history/corporate-history/the-early-days>.

využívanou praktikou, což s sebou přinášelo řádu problémů, stížností i nejednotnosti v právní úpravě. Tento stav vedl v roce 1934 k zavedení právní regulace, kterou stručně obsahoval zákon č. 145/1934 Sb., o pojistné smlouvě, § 43 – 47. Cílem úpravy bylo odstranění pochybností o kompetenci zprostředkovatelů a ochrana zájemců o pojištění. Zákon rozlišoval dva druhy pojišťovacích jednatelů, a to zprostředkujícího jednatele a plnomocného jednatele. Avšak bližší podmínky či pravidla provozování činnosti zákon neobsahoval.¹⁸

Od roku 1948 do prosince roku 1989 bylo pojišťovnictví monopolizováno do dvou státních pojišťoven. Po roce 1989 došlo na pojistném trhu k výrazným změnám, které upravili podmínky podnikání v pojišťovnictví a na trhu se objevili první pojišťovací zprostředkovatelé a makléřské společnosti. Prudký nárůst nastal v letech 1994 a 1995, což vedlo k vytvoření konkurenčního prostředí, a tím i nutnosti obsáhlejší právní úpravy.¹⁹

3.2 Právní úprava zprostředkovatelů pojištění

Před rokem 1993 nebyla činnost pojišťovacího zprostředkovatele speciálně legislativně upravena. Zájemce o provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele měl povinnost se hlásit u městského úřadu, kde dostal osvědčení o činnosti.²⁰ Zlomový byl rok 1993, kdy se činnost pojišťovacího zprostředkovatele stala součástí zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Pro provozování činnosti postačil zprostředkovateli pojištění živnostenský list na obchodní činnost.

Současná právní úprava činnosti zprostředkovatelů pojištění vychází z práva Evropského společenství. Problematika zprostředkování pojištění v právu Evropského společenství byla upravena již od roku 1976 směrnicí Rady č. 77/92/EHS, o opatřeních k usnadnění účinného výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb u činnosti pojišťovacích agentů

¹⁸ ŠKOPOVÁ, V., R. MUSILOVÁ a H. KRUPÍČKOVÁ. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-717-9476-7.

¹⁹ PALACKOVÁ, Dana. *Právní úprava a teória sprostredkovania poistenia*. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://maag.euba.sk/documents/sprostredkovaniepoistenia_000.pdf

²⁰ HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel: aneb, Co by měl každý "pojišťovák" vědět*. Praha: Linde, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.

a makléřů²¹. Členské státy se také řídily doporučením Komise č. 92/48/EHS, o zprostředkování pojištění.²²

Hlavní dokument upravující oblast zprostředkování pojištění, ze kterého vychází všechny státy Evropské unie včetně ČR je Směrnice evropského parlamentu a Rady č. 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002²³ (dále jen „IMD“). Tento zákon upravuje podmínky zahájení činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů na základě práva zřizovat pobočky nebo svobody dočasně poskytovat služby na území členských států. Pojišťovací zprostředkovatelé tak mohou vykonávat činnost na území EHP²⁴ pomocí jednotného evropského pasu. *Viz kapitola 3.7.2.*

Česká republika harmonizovala legislativu upravující činnost zprostředkovatelů pojištění s Evropským právem 1. ledna 2005, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a změně živnostenského zákona (dále jen „zákon o PZ“). Tento zákon upravuje podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů, zřizuje jejich registr a upravuje výkon státního dozoru v této oblasti.

Dalšími právními předpisy, které upravují činnost zprostředkování pojištění je zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

3.3 Zprostředkovatelská činnost

Zprostředkovatelskou činnost lze charakterizovat jako odbornou činnost související s pojišťovací nebo zajišťovací činností, prováděnou za úplatu, a tedy činnost podnikatelskou. Nespadá sem proto subjekt v postavení zaměstnance pojišťovny, popř. zajišťovny.

²¹ Council Directive 77/92/EEC of 13 December 1976 on measures to facilitate the effective exercise of freedom of establishment and freedom to provide services in respect of the activities of insurance agents and brokers (ex ISIC Group 630) and, in particular, transitional measures in respect of those activities.

²² Commission Recommendation 92/48/EEC of 18 December 1991 on insurance intermediaries.

²³ Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9 December 2002 on insurance mediation.

²⁴ Evropský hospodářský prostor je tvořen členskými státy Evropské unie, Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem.

Ustanovení § 3 zákona o PZ definuje zprostředkovatelskou činnost jako odbornou činnost spočívající v:

- předkládání návrhů na uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv,
- provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv²⁵,
- uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet pojišťovny nebo zajišťovny, pro kterou je tato činnost vykonávána, nebo
- pomoci při správě pojištění²⁶ a vyřizování nároků z pojistných nebo zajišťovacích smluv.

Kterákoli ze čtyř shora uvedených odborných činností prováděna samostatně už je zprostředkovatelskou činností, stejně jako provádění všech těchto činností souběžně.

3.4 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Pojišťovacím zprostředkovatelem podle § 3 písm. b) zákona o PZ se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. V následujících podkapitolách budou popsány základní charakteristiky jednotlivých typů pojišťovacích zprostředkovatelů a jejich povinnosti.

Podle stupně dosažené odborné způsobilosti rozděluje zákon o PZ pojišťovací zprostředkovatele do několika kategorií. V současnosti jsou platné tyto typy pojišťovacích zprostředkovatelů:

- vázaný pojišťovací zprostředkovatel (VPZ),
- podřízený pojišťovací zprostředkovatel (PPZ),
- pojišťovací agent (PA),
- výhradní pojišťovací agent (VPA),
- pojišťovací makléř (PM) a

²⁵ Za takovýto úkon můžeme považovat např. analýzu pojistného rizika, konzultaci se zájemcem o pojištění nebo provádění přípravné práce směřující k uzavření pojistné smlouvy, aniž by došlo k předložení návrhu protistraně.

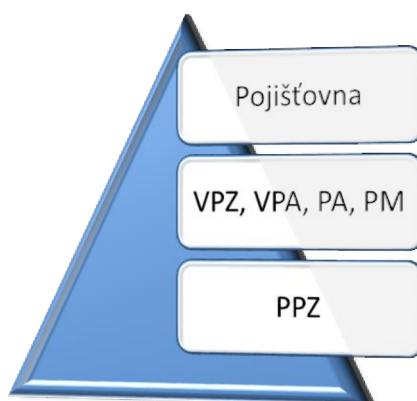
²⁶ Správu pojištění definuje § 3 odst. 2 písm. j) ZoP jako činnost směřující k zabezpečení, trvání a aktualizaci stavu pojistných smluv.

- pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským členským státem není Česká republika (PZ EU),

příčemž každý z nich může provozovat činnost pouze v tom postavení, v jakém je registrován.²⁷

Schéma 3.1: Soustava zprostředkování pojištění

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.1 Vázaný pojišťovací zprostředkovatel

Základní charakteristika postavení a činností vázaného pojišťovacího zprostředkovatele je upravena § 5 zákona o PZ. Podle tohoto ustanovení je vázaný pojišťovací zprostředkovatel typem zprostředkovatele, spolupracujícího s pojišťovnou. Vázanost zprostředkovatele se projevuje v možnosti vykonávat činnost pouze pro jednu nebo více pojišťoven, v tomto případě nesmí být nabídky pojistných produktů více pojišťoven vzájemně konkurenční²⁸. Vázaný pojišťovací zprostředkovatel je odměňován pojišťovnou, přestože to zákon výslovně nestanovil.

Tento zprostředkovatel je ve své činnosti vázán písemnou smlouvou a pokyny konkrétní pojišťovny, jejímž jménem a na jejíž účet jedná. Zákon vyžaduje, aby tato smlouva byla

²⁷ § 4 odst. 2 zákona o PZ.

²⁸ Za konkurenční produkty, jsou považovány takové pojistné produkty, které se týkají téhož pojistného nebezpečí, popř. téhož pojistného odvětví vymezené v příloze č. 1 ZoP.

písemná. Smluvní vztah mezi oběma stranami bude většinou upraven smlouvou o obchodním zastoupení podle § 2483 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „NOZ“).

Pojišťovna, jejíž pojistný produkt zprostředkovatel nabízí, odpovídá za případnou jím způsobenou škodu při výkonu činnosti. Z toho vyplývá, že tento typ zprostředkovatele nemá povinnost mít uzavřenou pojistnou smlouvu na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou činností pojišťovacího zprostředkovatele. Stačí pouze písemné prohlášení pojišťovny, pro kterou bude činnost vykonávána, že pojišťovna nese plnou odpovědnost za jeho činnost. V praxi ovšem pojišťovny v zájmu své ochrany požadují uzavření výše uvedené pojistné smlouvy.

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel nemůže mít svého podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele, činnost musí vykonávat sám, popř. prostřednictvím svých zaměstnanců. Zákon neopravňuje vázanému pojišťovacímu zprostředkovateli inkasovat pojistné ani vyplácet plnění z pojistných nebo zajistných smluv. Pokud by k tomu došlo, jedná se o porušení zákona se sankčními důsledky pro daného zprostředkovatele udělené ze strany ČNB. Z tohoto důvodu bývá v praxi častěji využíván pojišťovnami institut výhradního pojišťovacího agenta, který má inkaso pojistného ze zákona uděleno.

Pro výkon činnosti vázaného pojišťovacího zprostředkovatele je požadován nejnižší kvalifikační stupeň, tedy základní stupeň odborné způsobilosti. Pokud je právnickou osobou, nemusí mít ustanoveného odpovědného zástupce právnické osoby (§ 11 zákona o PZ), ovšem musí splnit podmínku důvěryhodnosti. *Viz následující kapitola 5.*

Za výhodu tohoto typu zprostředkovatele můžeme považovat to, že nejčastěji spolupracuje s maximálně třemi pojišťovnami (výjimečně i více). Proto služby vázaného pojišťovacího zprostředkovatele nejčastěji využívají firmy i občané, kteří z osobních důvodů preferují jím zastupované pojišťovny. Nevýhodou je, že nabízí omezený počet produktů z důvodu zákazu nabídky konkurenčních produktů a ze zákona nemá možnost provádět nezávislé analýzy produktů. Jeho služby jsou pro klienta bezplatné, ale je zde riziko závislosti na výši provize při volbě vhodného produktu.

3.4.2 Podřízený pojišťovací zprostředkovatel

Úprava podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele (§ 6 zákona o PZ) je obdobná jako úprava výše uvedeného vázaného pojišťovacího zprostředkovatele. Rozlišovacím znakem tohoto zprostředkovatele je skutečnost, že spolupracuje s pojišťovacím agentem, popř.

s výhradním pojišťovacím agentem nebo pojišťovacím makléřem. Podřízený pojišťovací zprostředkovatel vykonává činnost pro jednoho či více těchto subjektů, na základě písemné smlouvy. V těchto případech je doporučováno uzavření *inominátní smlouvy*, což umožňuje nový občanský zákoník dle § 1746 odst. 2, kterou je možné nazvat podle dohody smluvních stran např. smlouva o spolupráci při zprostředkování pojištění.²⁹

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel se při výkonu činnosti musí řídit pokyny příslušného pojišťovacího agenta či makléře, těmito pokyny je vázán a nesmí se od nich bez souhlasu odchýlit. Nemá dovoleno spolupracovat s jinými podřízenými zprostředkovateli, činnost musí vykonávat sám, popř. prostřednictvím svých zaměstnanců.

Za škodu, kterou podřízený pojišťovací zprostředkovatel při výkonu své činnosti způsobí, odpovídá příslušný pojišťovací zprostředkovatel, pro kterého je činný a jehož jménem a na jehož účet jedná.

Ani tento typ zprostředkovatele není oprávněn inkasovat pojistné nebo transferovat výplaty pojistného plnění. Nevýhodou tohoto ustanovení je nepružnost a neefektivnost pro pojišťovacího agenta nebo makléře, kteří s tímto podřízeným zprostředkovatelem spolupracují. Zákon pro výkon podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele požaduje základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti a splnit podmínku důvěryhodnosti, je-li právnickou osobou, nemusí mít ustanoveného odpovědného zástupce právnické osoby.

Výhodou tohoto typu zprostředkovatele je, že může využívat výhod a možností „nadřízeného“ pojišťovacího agenta nebo makléře (může nabízet konkurenční produkty více pojišťoven, předkládat analýzy produktů apod.). Nevýhodou je v některých případech omezená nabídka produktů, nemožnost provádět nezávislé analýzy produktů a závislost na provizích. Služby tohoto zprostředkovatele jsou nejčastěji využívány občany, dokládá to i jejich vysoký počet v registru ČBN, který dohromady představuje 63 % z celkového počtu zprostředkovatelů (viz tab. 3.1 na str. 25).

3.4.3 Výhradní pojišťovací agent

Problematika výhradního pojišťovacího agenta je upravena § 6a zákona o PZ. Podle tohoto zákona vykonává výhradní pojišťovací agent zprostředkovatelskou činnost pouze pro jednu

²⁹ ŠKOPOVÁ, V., R. MUSILOVÁ a H. KRUPÍČKOVÁ. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-717-9476-7.

pojišťovnu, kterou je i odměňován. Činnost je vykonávána na základě písemné smlouvy mezi zprostředkovatelem a pojišťovnou jejímž jménem a na jejíž účet jedná. V praxi se nejčastěji využívá smlouva o obchodním zastoupení (§ 2483 NOZ). Při výkonu zprostředkovatelské činnosti je vázán vnitřními předpisy pojišťovny.

Tomuto typu pojišťovacího zprostředkovatele může pojišťovna udělit oprávnění k inkasu pojistného. K udělení oprávnění musí splnit jednu z níže uvedených podmínek. První podmínkou je, že si tento zprostředkovatel založí zvlášť k tomu zřízený a od vlastního hospodaření oddělený bankovní účet nebo splní druhou podmínku v podobě trvale udržované finanční jistiny. Pro zmocnění vybírat pojistné nebo zprostředkovávat výplaty pojistného plnění musí být finanční jistina ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši 17 000 EUR³⁰. Volba jedné z obou podmínek záleží na vůli a možnostech výhradního pojišťovacího agenta.

Za škodu způsobenou činností výhradního pojišťovacího agenta odpovídá příslušná pojišťovna, pro kterou vykonává zprostředkovatelskou činnost. Ani pro tohoto zprostředkovatele neplatí povinnost mít uzavřenou pojistnou smlouvu na pojištění odpovědnosti způsobenou činností pojišťovacího zprostředkovatele. Pojistnou smlouvu nahrazuje při žádosti o registraci písemné prohlášení pojišťovny (§ 13 odst. 6 zákona o PZ).

Výhradnímu pojišťovacímu agentovi je umožněno uzavírat smluvní vztahy při zprostředkování pojištění s podřízenými pojišťovacími zprostředkovateli. Pokud jde o ostatní podmínky provozování činnosti výhradního pojišťovacího agenta, platí podle zákona obdobná úprava jako u výše dvou uvedených typů zprostředkovatelů.

3.4.4 Pojišťovací agent

Zákon vedle podřízeného pojišťovacího agenta upravuje i „běžného“, „nevýhradního“ pojišťovacího agenta (§ 7 zákona o PZ). Rozlišovacím znakem je, že výhradní pojišťovací agent je povinen vykonávat zprostředkovatelskou činnost jménem a na účet pouze jedné pojišťovny, tj. výhradně, zatímco „běžný“ pojišťovací agent je oprávněn vykonávat zprostředkovatelskou činnosti v pojišťovnictví jménem a na účet jedné i více pojišťoven.

³⁰ Podle § 27 odst. 1 zákona o PZ je hodnota vyjádřená v euru přepočtena na české koruny podle devizového kurzu vyhlášeného ČNB.

Na základě tohoto rozdílu jsou pro každého z nich stanoveny jiné podmínky provozování zprostředkovatelské činnosti.

Ve své činnosti je pojišťovací agent vázán vnitřními předpisy pojišťovny, jejímž jménem a na jejíž účet jedná. V případě nabídky pojistných produktů více pojišťoven mohou být tyto produkty vzájemně konkurenční, to je také jedna z výhod tohoto typu zprostředkovatele.

Zákon uvádí, že pojišťovací agent musí být po celou dobu výkonu činnosti zprostředkovatele pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti na celém území EHP, s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 200 000 EUR na každou pojistnou událost, v případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši 1 700 000 EUR. Této povinnosti může být pojišťovací agent zproštěn, pokud se pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet jedná, písemně zavázala převzít odpovědnost za škody způsobené jím třetí osobě při výkonu zprostředkovatelské činnosti.

Pojišťovací agent může přijímat pojistné od klienta i zprostředkovávat výplaty pojistného plnění v případě, že má uděleno oprávnění pojišťovnou, se kterou spolupracuje. Zákon stanovil podmínky, za kterých je možné udělit oprávnění inkasovat pojistné a vyplácet pojistné podmínky. Toto ustanovení si klade za cíl ochranu spotřebitele a pojišťoven před defraudací pojistného či pojistného plnění ze strany pojišťovacích zprostředkovatelů. Podmínky jsou stejné jako pro výhradního pojišťovacího agenta, tj. buď si založí zvlášť k tomu zřízený bankovní účet oddělený od vlastního hospodaření, nebo bude udržovat trvale likvidní finanční jistinu.

Pojišťovací agent musí mít ustanoveného odpovědného zástupce a splnit podmínku důvěryhodnosti, je-li právnickou osobou. Na rozdíl od výhradního pojišťovacího agenta může smluvně spolupracovat s podřízeným pojišťovacím zprostředkovatelem. Pro výkon činnosti musí být kvalifikován pro střední stupeň odborné způsobilosti.

Výhodou pojišťovacího agenta je možnost spolupráce s více pojišťovnami, jejíž produkty mohou být vzájemně konkurenční. Jeho služby využijí firmy i občané, kteří mají zájem o širší nabídku produktů. Nevýhodou je, že ze zákona nemá možnost provádět nezávislé analýzy produktů, a může být závislý na výši provize.

3.4.5 Pojišťovací makléř

Pojišťovací makléři stojí na vrcholu zprostředkovatelského žebříčku. Od ostatních pojišťovacích zprostředkovatelů se odlišují tím, že je jednájí jménem a na účet zájemce o pojištění - klienta a své služby obvykle poskytují větším podnikatelským subjektům. Jejich servis je nejkompexnější, a proto na makléře klade zákon o PZ (§ 8) nejvyšší nároky.

Makléři svým klientům nabízí řadu služeb, oceňují a analyzují pojistný trh i klientova rizika, provádějí nezávislý průzkum a analýzu pojistného trhu, sestavují, poptávají a vyjednávají pojistný program, porovnávají klientovy pojistné potřeby s nabídkami pojišťoven, poskytují poradenskou a konzultační činnost, uzavírají pro klienta nejvýhodnější pojistnou smlouvu a v případě škodné události zastupují zájmy klienta a aktivně spolupracují při likvidaci pojistné události.³¹

Ač se zdá, že makléřovy služby zdražují pojistné, opak je pravdou. Makléř snižuje náklady svého klienta tím, že na základě svých analytických znalostí dokáže vyhledat na trhu vhodného pojistitele, jehož produkty jsou schopny uspokojit potřeby s ohledem na finanční situaci klienta. Makléř je také schopný vyjednat pro své klienty lepší podmínky u pojišťoven, u kterých umísťuje více obchodů.

Pojišťovací makléř vykonává svou činnost na základě smlouvy, kterou uzavřel se zájemcem o pojištění. Tato smlouva nemusí mít písemnou podobu. Vzhledem k tomu, že je makléř vázán obsahem smlouvy, je proto doporučováno, aby smlouva byla uzavřena písemně. Smluvní vztah mezi těmito stranami může být upraven smlouvou o zprostředkování dle § 2445 odst. 1 NOZ.

Ačkoliv má makléř uzavřen smluvní vztah s klientem je podle § 8 odst. 4 zákona o PZ odměňován pojišťovnou, ale je možnost dohodnout se s pojistitelem a pojistníkem jinak. V této souvislosti je důležité poznamenat, že makléř nemůže být odměňován klientem a zároveň pojišťovnou v jednom obchodním případě za jednu a tutéž činnost. Také je důležité, aby vždy hájil zájmy toho, pro koho pracuje, a nedocházelo ke střetu zájmu.

Pro výkon své činnosti musí mít pojišťovací makléř uzavřenou pojistnou smlouvu o pojištění profesní odpovědnosti, tedy takové, které bude krýt odpovědnost za škodu jím

³¹ KUTINA, Zdeněk. *Profese: pojišťovací makléř*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., EUPRESS, 2010. 164 s. ISBN 978-80-7408-038-8.

způsobenou na celém území EHP s limitem pojistného plnění nejméně ve výši 1 200 000 EUR na každou pojistnou událost a agregovaným limitem nejméně 1 700 000 EUR.

Pokud byl pojišťovací makléř pojišťovnou zmocněn přijímat pojistné a vyplácet pojistné plnění musí taktéž splnit garanci finanční povahy jako výhradní pojišťovací agent a „běžný“ pojišťovací agent. Zákon umožňuje makléři spolupracovat s podřízenými pojišťovacími zprostředkovateli.

Pojišťovací makléř musí dosáhnout vyššího kvalifikačního stupně odborné způsobilosti. Potřebné znalosti pro vyšší kvalifikační stupeň odborné způsobilosti jsou rozebrány v následující podkapitole 5.3. Pokud je makléř právnickou osobu, musí mít ustanoveného odpovědného zástupce a splnit podmínku bezúhonnosti.

Mezi hlavní výhody pojišťovacího makléře můžeme zařadit možnost zpracování analýzy produktů a tím optimalizovat pojistnou ochranu, následnou správu již uzavřených pojistných smluv a zastupování klienta při řešení škodné události. Nevýhodou může být cena za poskytnuté služby, pokud makléř není odměňován pojišťovnou, ale samotným klientem. Z tohoto důvodu nejčastěji služeb pojišťovacího makléře využívají podnikatelské subjekty, které si nechávají zpracovávat komplexní analýzu nejvhodnějšího pojistného krytí.

3.4.6 Pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není ČR

Zákon o PZ upravuje nejen činnost tuzemských pojišťovacích zprostředkovatelů, ale také zahraničních pojišťovacích zprostředkovatelů (§ 9 zákona o PZ). Zahraničním pojišťovacím zprostředkovatelem se rozumí takový zprostředkovatel, který má bydliště nebo sídlo na území jiného státu než je ČR. Zákon rozlišuje dva typy zahraničních zprostředkovatelů, a to pojišťovacího zprostředkovatele, jehož domovský stát je součástí EHP a pojišťovacího zprostředkovatele ze třetího státu. Důvodem odlišné úpravy těchto dvou typů zahraničních zprostředkovatelů spočívá ve specifickém postavení pojišťovacího zprostředkovatele s domovským členským státem jiným, než ČR, který má možnost využít výhody v podobě jednotného evropského pasu. Viz kapitola 3.7.2. Na pojišťovací zprostředkovatele z třetího státu jsou tak kladeny výrazně přísnější požadavky na zahájení zprostředkovatelské činnosti.

3.5 Aktuální údaje o pojišťovacích zprostředkovatelích

V registru ČNB je k 31. lednu 2014 zapsáno 156 735 pojišťovacích zprostředkovatelů (viz tab. 3.1).³² Největší podíl zaujímají podřízení pojišťovací zprostředkovatelé a hned na druhém místě jsou výhradní pojišťovací agenti, nejmenší podíl zaujímají pojišťovací makléři.

Tab. 3.1: Přehled počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR ke dni 31. 1. 2014

Zdroj: ČNB

Pojišťovací zprostředkovatelé (PZ) podle typu	Stav k 31. 1. 2014	Podíl PZ
Vázaný pojišťovací zprostředkovatel (VPZ)	12 691	8%
Podřízený pojišťovací zprostředkovatel (PPZ)	99 240	63%
Výhradní pojišťovací agent (VPA)	36 991	24%
Pojišťovací agent (PA)	1 454	1%
Pojišťovací makléř (PM)	787	1%
PZ, jehož domovským státem není ČR (PZ EU)	5 572	4%
CELKEM	156 735	100%

Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů poklesl v roce 2013 oproti roku 2012 o 2,9 % (viz tab. 3.3, str. 27). Podíl počtu pojišťovacích zprostředkovatelů k obyvatelstvu ČR taktéž výrazně poklesl. Zatímco v roce 2009 připadalo na jednoho zprostředkovatele 99 obyvatel, v roce 2013 již to bylo 67 obyvatel.³³ Tímto unikátním počtem je ČR oproti jiným zemí výjimečná a naznačuje, že zprostředkování se u nás zakládá na jiných principech než v jiných zemích.³⁴ Očekává se, že přijetím nové legislativní normy, která zvyšuje požadavky na odbornou způsobilost a ochranu spotřebitele, dojde ke snížení počtu subjektů, zejména těch,

³² ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Celkový přehled počtu subjektů ke dni 1. ledna 2014*. [online]. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2.

³³ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2012* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vyvoj-financniho-trhu/2012/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-rok-2012-12640>.

³⁴ ŠIMURDA, Miroslav a Zdeněk ROUBAL. *Znáte svoji distribuční síť*. Horizonty – magazín pro top management [online]. Listopad 2013 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.kpmg.com/CZ/cs/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Horizons/Documents/KPMG-1310-Horizonty-financi-sektor.pdf>.

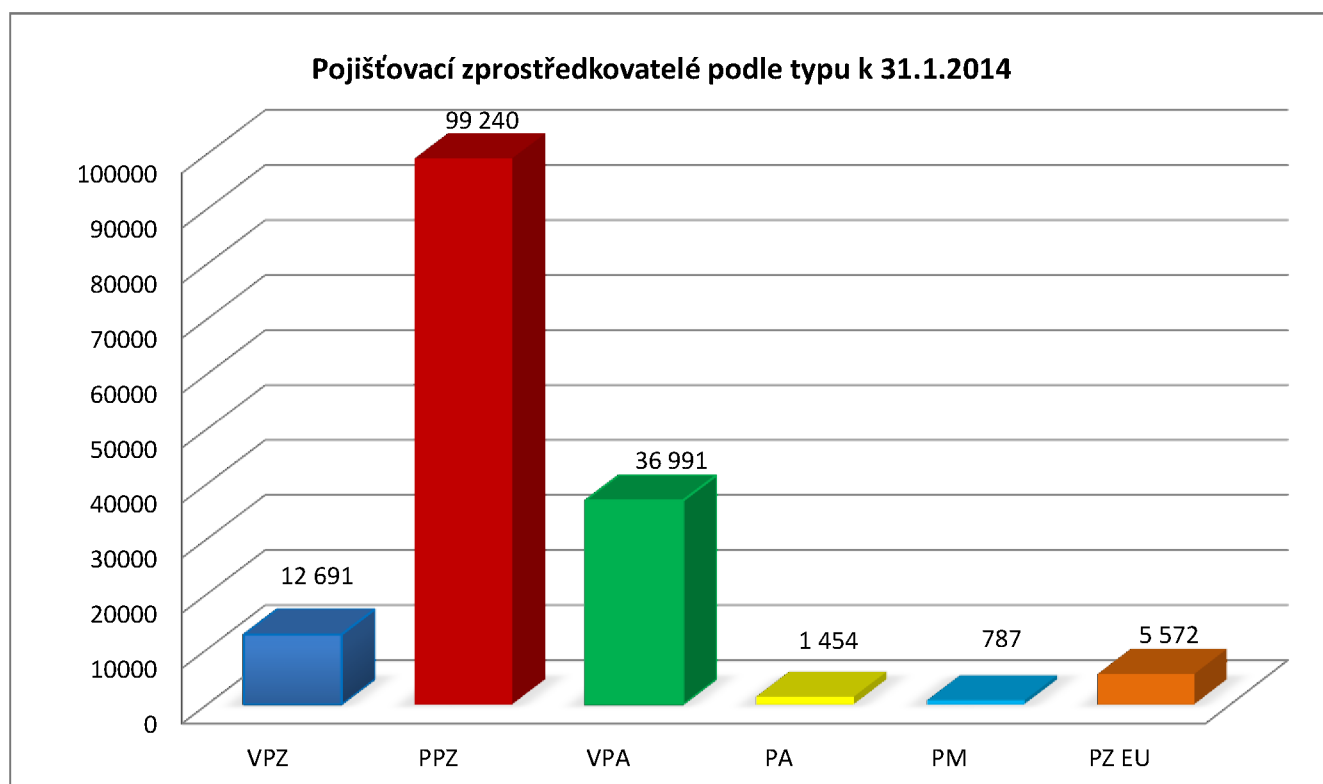
kteří dlouhodobě zprostředkovatelskou činnosti aktivně nevykonávají, nebo nesplňují potřebné požadavky. Důsledky nekvalitní produkce nesou jak klienti, tak i pojišťovny, které nesou finanční důsledky, které nekvalitní portfolio přináší. Zároveň podstupují reputační riziko, jež může vyvolat nesoulad mezi očekáváním klienta, často ovlivněným zprostředkovatelem, a skutečností.

Tab. 3.2: Počet zprostředkovatelů k počtu obyvatel

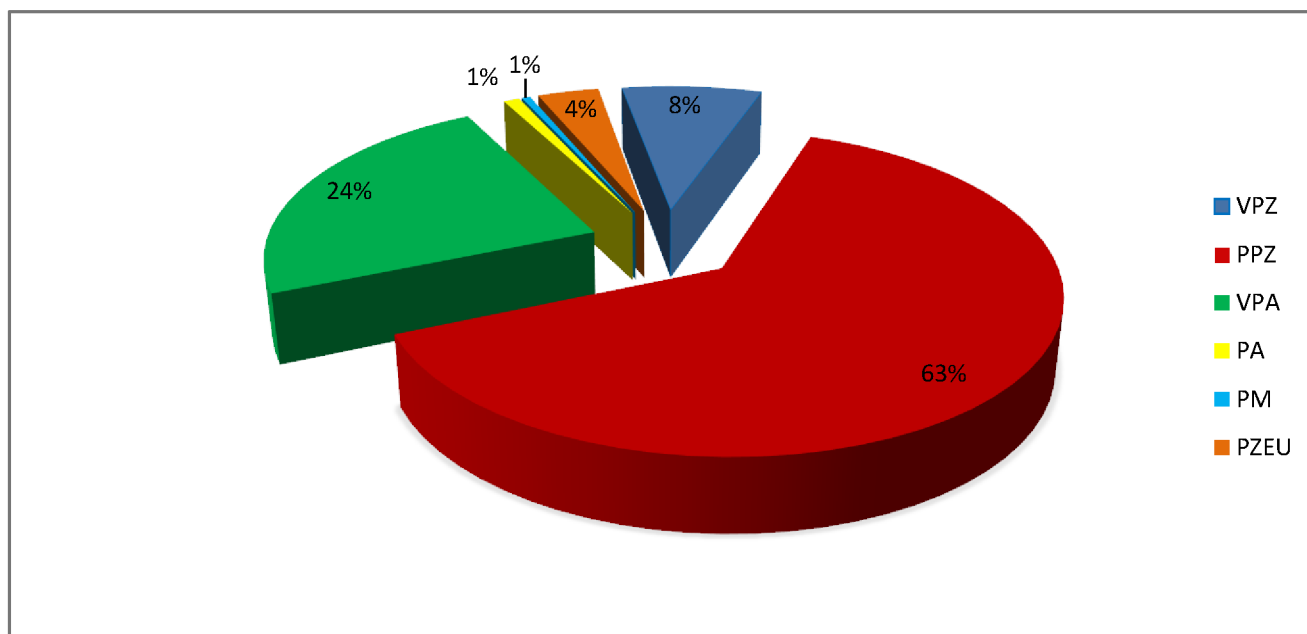
Zdroj: Horizonty – magazín pro top management, str. 18

Země	Počet obyvatel na jednoho zprostředkovatele
Belgie	632
Bulharsko	211
Česká republika	67
Maďarsko	223
Německo	324
Rakousko	522

Graf 3.1: Přehled počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR ke dni 31. 1. 2014. Vychází z tabulky 3.1.

Graf 3.2: Podíl jednotlivých typů pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR podle typu k 31. 1. 2014. Vychází z tabulky 3.1.

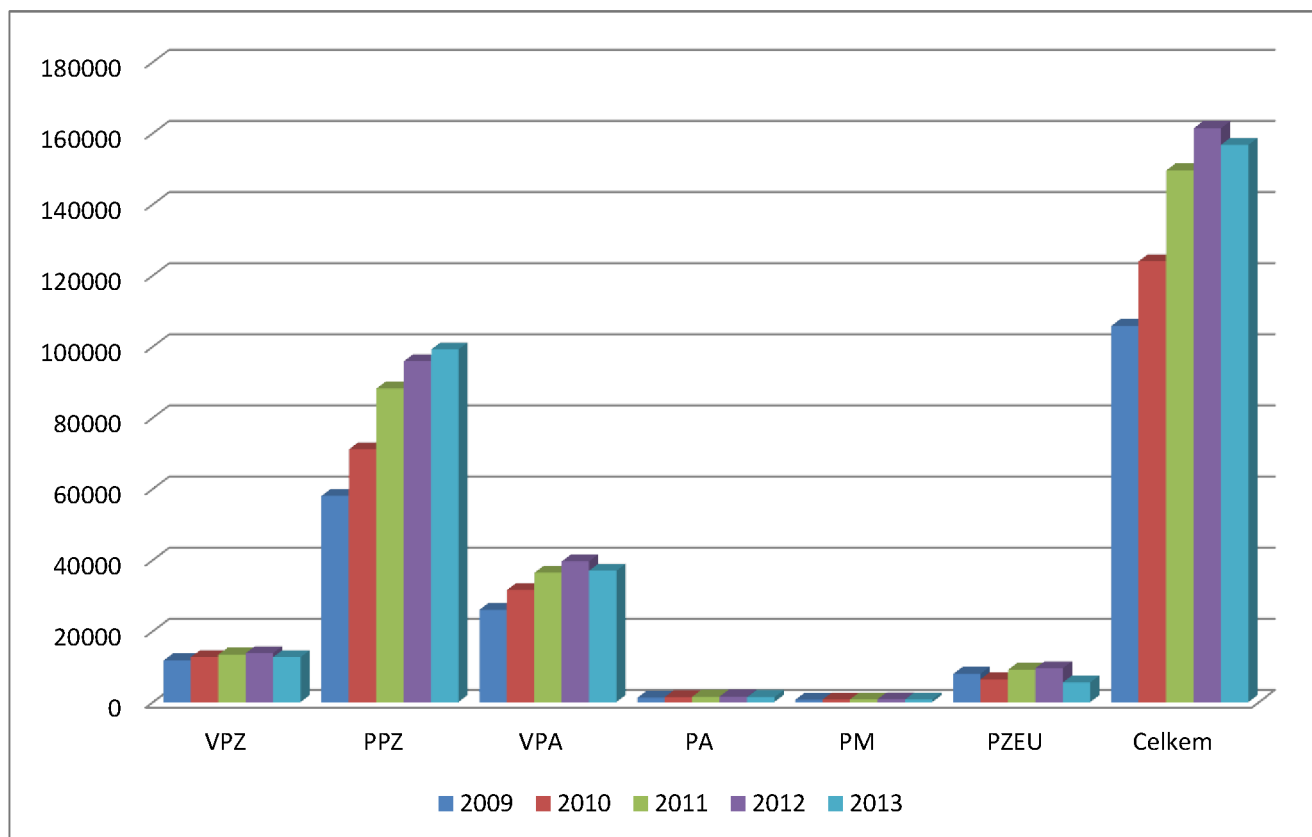

Tab. 3.3: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR od roku 2009 do roku 2013

Zdroj: MF: Zpráva o vývoji finančního trhu v od roku 2009 do roku 2012 a ČNB

	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční změna
VPZ	11 767	12 704	13 380	13 805	12 691	-8,07%
PPZ	58 036	71 129	88 214	95 920	99 240	3,46%
VPA	26 011	31 561	36 421	39 630	36 991	-6,66%
PA	1 286	1 414	1 520	1 600	1 454	-9,13%
PM	705	761	811	863	787	-8,81%
PZEU	8 003	6 454	9 184	9 589	5 572	-41,89%
Celkem	105 808	124 023	149 530	161 407	156 735	-2,9%

Graf 3.3: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR od roku 2009 do roku 2013.
Vychází z tabulky 3.2.

3.6 Odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů

V pojišťovníctví je běžnou formou odměny pojišťovacího zprostředkovatele provize. V praxi se vedle propracovaného provizního systému můžeme setkat také se smluvní úplatnou nebo nepeněžními benefity a motivačními programy. Kromě odměn vyplácených pojišťovnou existuje u pojišťovacího zprostředkovatele registrovaného v pozici pojišťovacího makléře možnost odměny formou poplatku hrazeným přímo klientem. Následující podkapitoly nastíní nečastěji se vyskytující formy odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů.

3.6.1 Provize

Základní pilíř odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů představují provize, které vyplácí pojišťovny. Provize je peněžní odměna odvozená od objemu získaných pojistných smluv. Její hodnota je vyjádřena procentem z pojistného ze smlouvy, kterou pojišťovací zprostředkovatel sjednal mezi klientem a pojišťovnou. Procentní hodnoty provize se mohou

lišit v závislosti na druhu pojistných produktů, nejmarkantnější rozdíly bývají mezi provizemi ze životního a neživotního pojištění (viz tab. 3.4). Mezi základní druhy provizí, které využívá většina pojišťoven, můžeme zařadit ziskatelskou provizi, následnou provizi a superprovizi.

Ziskatelská provize se vyplácí u nově sjednaných pojistných smluv v prvním roce trvání smlouvy, nebo u již existujících smluv za navýšení částky pojistného. Nárok na provizi vzniká splněním tzv. iniciační podmínky, tj. zaplacení pojistného klientem.³⁵

U ziskatelské provize rozlišujeme dvě formy úhrady. Prvním způsob je, tzv. „pay as you go“, kdy je provize vyplácena tak jak platí klient. Nejčastější se tento způsob uplatňuje u produktů neživotního pojištění. Druhá forma úhrady provize je způsobem tzv. „zálohové“ provize, kdy je výše provize vypočtena z roční hodnoty předpisu pojistného a vyplácí se celá najednou při úhradě první splátky klientem. Tato forma je uplatňována u životního pojištění.

Se zálohovou provizí je spojena tzv. vratka provize (stornoprovize), kdy celá nebo část provize je vrácena, jestliže došlo k ukončení smlouvy dříve, než je období, na kterou byla sjednána. Podmínky pro vratku provize jsou upraveny každou pojišťovnou individuálně, k vrácení provize může dojít např. z důvodů výpovědi pojistné smlouvy ze strany pojišťovny nebo pojistníka v prvních 2 měsících, pro neplacení pojistného nebo v důsledku redukce pojistné smlouvy (v prvním roce se uplatňuje vratka ve výši 100%).³⁶

Následná provize označovaná též jako pečovatelská, nebo udržovací je vyplácena u některých druhů běžně placených dlouhodobých pojištění, především životních ve druhém a následných letech trvání pojistné smlouvy. Provize je vyplácena za správu a servis pojistné smlouvy a její obnovu. Tato provize bývá obvykle nižší než výše uvedená ziskatelská provize.

Superprovize je mimořádná odměna, kterou pojišťovny vyplácejí pojišťovacím zprostředkovatelům, jejichž úhrnný přínos ze všech uzavřených pojistných smluv pro danou pojišťovnu dosáhne mimořádně vysoké hodnoty. Také bývá přiznávána v obchodní struktuře nadřazenému pojišťovacímu zprostředkovateli za řízení lidí ve struktuře pod sebou. Její výše je stanovena jako procento z provizí pojišťovacích zprostředkovatelů, které nadřazený zprostředkovatel řídí.

³⁵ ŠTOVIČKOVÁ, Jana a Jana ANTOŠOVÁ. *Odměny pojišťovacích zprostředkovatelů a daně*. Pojistný obzor: Časopis českého pojišťovníctví. Praha: Pulso, 2009, roč. 2009, č. 4. ISSN 0032-2393.

³⁶ HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel: aneb, Co by měl každý "pojišťovák" vědět*. Praha: Linde, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.

V rámci svého motivačního programu mohou pojišťovny individuálně stanovit různé druhy provizí. Můžeme zde zařadit provizi za prolongaci, tj. za prodloužení pojistné smlouvy o další pojistné období, provizi za inflační navýšení, provizi za změnu, provizi za produkci nebo garantovanou provizi, která se vyplácí paušálně jako stálá odměna.³⁷

Tab. 3.4: Orientační výše provizí za pojistné produkty

Zdroj: INVESTIA. Provize finančních poradců pod drobnohledem. [online]. 5. května 2011 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/provize-financnich-poradcu-pod-drobnohledem>.

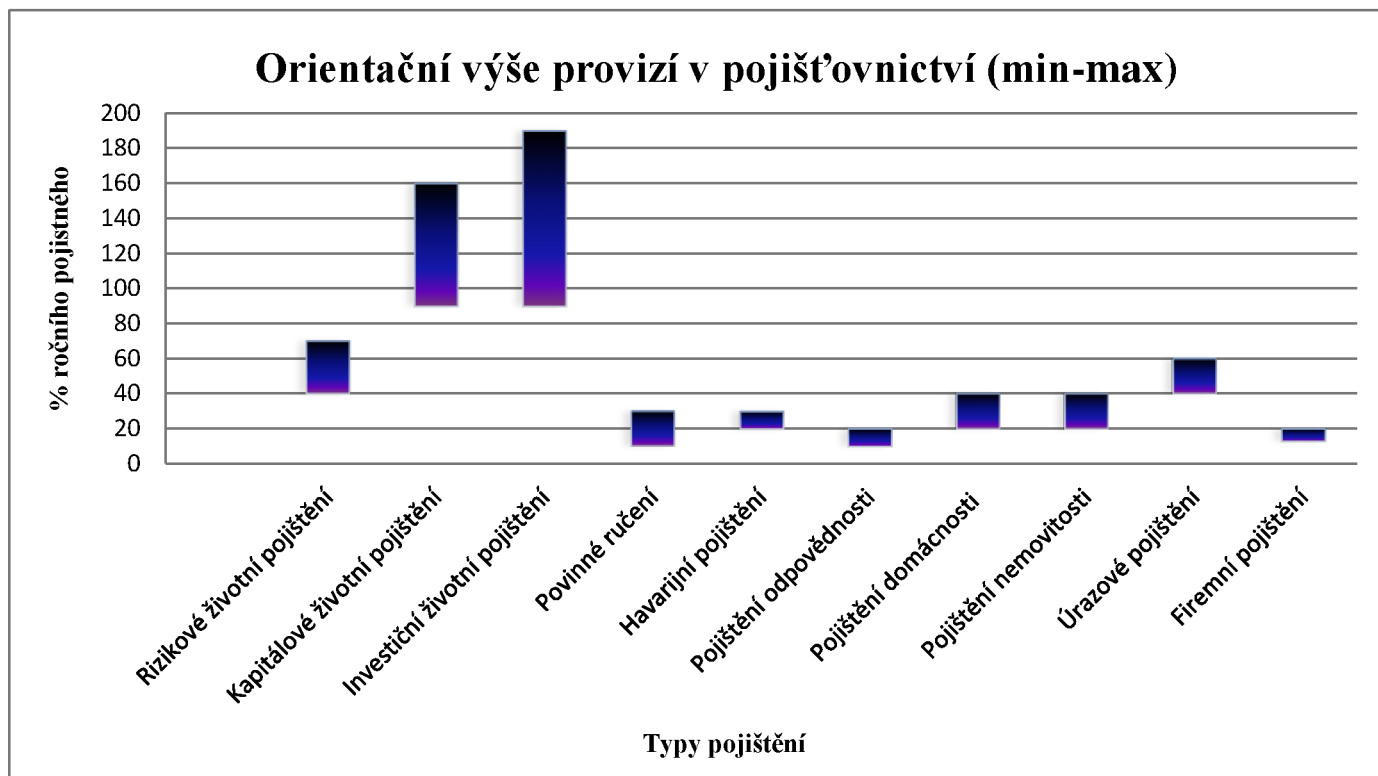
Název produktu	Orientační výše provize
Penzijní připojištění	250 – 450% z měsíční úložky
Převod kmene penzijního připojištění	5% z objemu naspořených financí
Rizikové životní pojištění	40 – 70% z ročního pojistného
Kapitálové životní pojištění	90 – 160% z ročního pojistného
Investiční životní pojištění	90 – 190% z ročního pojistného
Cestovní pojištění	10 – 20% z jednorázového pojistného
Povinné ručení	10 – 30% z ročního pojistného
Havarijní pojištění	20 – 30% z ročního pojistného
Pojištění odpovědnosti	10 – 20% z ročního pojistného
Pojištění domácnosti	20 – 40% z ročního pojistného
Pojištění nemovitosti	20 – 40% z ročního pojistného
Úrazové pojištění	40 – 60% z ročního pojistného
Firemní pojištění	13 – 20% z ročního pojistného

³⁷ KUTINA, Zdeněk. *Profese: pojišťovací makléř*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., EUPRESS, 2010. 164 s. ISBN 978-80-7408-038-8.

Graf 3.4: Orientační výše provizí

Zdroj: vychází z tabulky 3.3.

3.6.2 Nepeněžní benefity

Pro získání nových pojišťovacích zprostředkovatelů a zatraktivněn spolupráce poskytují pojišťovny navíc různé nepeněžní benefity. V praxi se můžeme setkat např. s poskytováním příspěvků na penzijní připojištění nebo životní pojištění, na stravování, auto, na vlastní kancelář, IT podporu, kulturní a sportovní akce, dovolenou, vzdělávací programy a další.

3.6.3 Motivační programy

Motivační programy nejsou jen jednorázové finanční odměny nebo věcné dary, ale jedná se o rozsáhlou koncepci na období několik let, které motivují pojišťovací zprostředkovatele v jejich činnosti a pomáhají jim budovat jejich kariéru. Plnění z motivačního programu je vázáno na splnění individuálních podmínek pojišťovny, pro kterou je zprostředkovatel činný. Podmínkou mohou být počty nově získaných spolupracovníků, počet prodaných pojistných smluv určitého produktu, udržení stavu spravovaného pojistného kmene, propojištěnost

a další. Mezi motivační aktivity, které nabízejí pojišťovny, patří zvýšené sazby provize, přidělení servisních pracovníků, mimořádné výkonnosti provize, doživotní důchod atd.³⁸

3.6.4 Odměňování ze strany klienta

Zákon o PZ dává klientovi smluvní volnost při nastavení způsobu odměňování pojišťovacího makléře. Pokud klient dá přednost tomu, že bude odměňovat makléře sám, bude způsob a výše odměny součástí smluvního ujednání mezi oběma stranami. Tuto skutečnost je nutné sdělit pojišťovně, která pak sníží předepsané pojistné o výši provize, jež by jinak náležela makléři. Makléř může být odměňován formou poplatku (pro tuto formu se ujal termín „fee“) nebo se jeho odměna může odvíjet od předpokládaného objemu práce a hodinových sazeb pojišťovacího makléře. Tento způsob odměňování je méně častý a je využíván velkými firmami. Vedle výše uvedených možností odměňování může také existovat smluvní ujednání, podle něhož klient bude makléře odměňovat za nadstandardní servis, např. služby v oblasti risk managementu.³⁹ Záleží tedy na svobodné vůli klienta, jaký způsob odměňování svého pojišťovacího makléře si zvolí.

3.7 Právní úprava zprostředkovatelské činnosti v rámci EU

Zprostředkovatelé pojištění jsou považováni za hlavní články řetězu distribuce pojistných produktů v Evropské unii. V souvislosti s rozšířením vnitřního Evropského trhu se rozšířili i příležitosti v pojišťovnictví, kdy spotřebitelé mají možnost využít poradenství realizováno prostřednictvím pojišťovacího zprostředkovatele působícím na celém území EU. Tato kapitola je zaměřená na příslušnou legislativu a specifikaci vyplývající ze začlenění České republiky do vnitřního trhu EU.

³⁸ HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel: aneb, Co by měl každý "pojišťovák" vědět*. Praha: Linde, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.

³⁹ KUTINA, Zdeněk. *Profese: pojišťovací makléř*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., EUPRESS, 2010. 164 s. ISBN 978-80-7408-038-8.

3.7.1 Směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění

Z negociační pozice vyplynul pro Českou republiku v oblasti pojišťovnictví závazek implementovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění (IMD). Směrnice měla být transportována do národních právních řádů jednotlivých členských států k 15. lednu 2005. V České republice se tak stalo 1. ledna 2005 zákonem o PZ.⁴⁰ IMD přinesla první jednotnou evropskou regulaci zprostředkování pojistných produktů. Jde o právní předpis, který se podrobně dotýká jen vybraných oblastí výkonu zprostředkovatelské činnosti, a tak členským státům byla ve velké míře ponechána volnost při její implementaci, tj. uplatňuje se požadavek minimální harmonizace. Tento přístup vyplývá z odlišného historického vývoje jednotlivých trhů s pojistnými produkty v rámci Evropy.

Cílem IMD je zlepšit fungování vnitřního trhu s pojištěním, zefektivnění regulace zprostředkovatelů pojištění, zajistit rovné podmínky pro poskytovatele pojištění, zajistit odbornou kvalifikaci zprostředkovatelů pojištění a tak posílit ochranu spotřebitele.⁴¹

IMD v zájmu nejlepší ochrany spotřebitele klade důraz na informační povinnost zprostředkovatele vůči svým potenciálním klientům. IMD po zprostředkovatelích pojištění požaduje, aby spotřebitelům poskytovali jasné vysvětlení důvodů, které motivují jejich poradenství týkající se nákupu daných pojistných produktů. Srozumitelným způsobem musí písemnou formou klienta informovat, proč mu doporučují konkrétní produkt s ohledem na jeho potřeby. Klienti tak například musí vědět, jestli jednají se zprostředkovatelem, který vykonává činnost výhradně pro jednu nebo více pojišťoven, nebo jestli jim zprostředkovatel nestranně radí o celé škále produktů na trhu. IMD vyžaduje bezúhonnost a dostatečné silné finanční zázemí pojišťovacího zprostředkovatele. Ochrana spotřebitelů přijímajících služby, nebo kupujících si zboží je základem všech evropských směrnic.

⁴⁰ ČÍŽEK, Bedřich. *Poznámka ke Směrnici o zprostředkování pojištění*. In: epravo.cz [online]. 10. dubna 2012 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/poznamka-ke-smernici-o-zprostredkovani-pojisteni-81525.html>.

⁴¹ MAJTÁNOVÁ, Anna. *Sprostredkovanie poistenia v procese globalizácie poistného trhu*. [online]. [cit. 2014-03-19]. ISBN 978-80-225-2482-7. Dostupné z: <http://semafor.euke.sk/zbornik2007/pdf/majtanova.pdf>.

Ze zprávy CEIOPS⁴², která se týká stavu transpozice Směrnice v jednotlivých členských státech, byla identifikována potřeba revidovat IMD, a proto se chystá IMD2, která by měla nabýt účinnost nejdříve v roce 2017. Na základě zkušeností získaných z dohledové praxe požaduje revizi i Česká národní banka. Revize má být proveden především v principech nastavení transparentní struktury zprostředkovatelů vymezením dvou základních typů, stanovení pravidel jednání a požadavků na odbornou způsobilost pro všechny osoby jednající se zákazníky, tzn. i pro zaměstnance pojišťoven.⁴³ Po promítnutí do národní legislativy budou mít tyto změny vliv na proces uzavírání pojistných smluv, na zprostředkování pojištění, komunikaci s klientem a na propagaci pojistných produktů.

Osoby provozující činnost spadající do působnosti IMD musí být registrovány v některém z členských států a na základě této registrace mohou využít principu jednotného pasu.

3.7.2 Jednotný evropský pas – *single passport*

Pojišťovací zprostředkovatelé s bydlištěm nebo sídlem v členských zemích mají komunitárním právem zajištěnou možnost využít práv zaručených smlouvou ES o svobodném zakládání podniků a o volném pohybu služeb, tzn., že zprostředkovatelé pojištění mohou působit volně všude ve Společenství stejně jako pojistitelé, což zabezpečuje náležité fungování jednotného pojistného trhu⁴⁴. Takto zjednodušený režim vede k posílení konkurenčního prostředí, k rozšíření nabídky produktů a celkovému zvýšení úrovně poskytovaných služeb. Jednotná licence tak přináší výhody jak subjektům, které ji využívají, tak i jejich klientům.⁴⁵

⁴² COMMITTEE OF EUROPEAN INSURANCE AND OCCUPATIONAL PENSIONS SUPERVISOR. *CEIOPS' Report on the Implementation of the Insurance Mediation Directive's Key Provisions* [online]. 2007 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/publications/submissionstotheec/CEIOPS-DOC-09-07IMDReport.pdf.

⁴³ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Konzulační materiál Evropské komise k revizi Směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví (IMD): Komentář a odpovědi ČNB* [online]. 31. ledna 2011 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/stanoviska_cnb/download/konzultacni_material_ek_imd_komentare.pdf.

⁴⁴ Jednotný trh Společenství je trh, který teritoriálně vymezuje trhy zemí EHP a řídí se pravidly danými komunitárním právem.

⁴⁵ KARFÍKOVÁ, Marie. *Pojišťovací právo*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 351 s. ISBN 978-80-87212-45-5.

Princip jednotného evropského pasu slouží k naplňování základních svobod Společenství, ale především slouží spotřebiteli. Jde o princip, podle kterého lze na základě povolení (licence, nebo registrace), uděleného v jedné členské zemi, ve které má podnikající osoba sídlo nebo bydliště, působit v kterékoli členské zemi, a to pouze na základě oznamovací povinnosti vůči příslušnému orgánu té členské země, která povolení udělila (tzv. notifikační povinnost).⁴⁶ Pojišťovací zprostředkovatelé mohou využívat jednotný pojistný trh od 15. 1. 2005.

Pojišťovací zprostředkovatelé mohou vykonávat činnost v rámci jednotného trhu Společenství na základě práva zakládat pobočky (tzv. právo usazení) a na základě svobody poskytovat služby⁴⁷. Jednotný evropský pas lze využívat na celém území EHP⁴⁸. Dozor nad těmito zprostředkovateli bude vykonávat příslušný dohledový orgán v jejich domácím státě.

Svoboda poskytovat služby v sobě může zahrnovat jak „pohyb“ poskytovatele služby, tak i „přemístění“ příjemce služby do členského státu poskytovatele služby. Princip volného pohybu služeb se použije i v přídech, kdy osoba poskytující služby nabízí tyto služby v jiném členském státě, než je usazena, ať je příjemce služby usazen kdekoli. Tento princip se od práva zakládat pobočky liší svým dočasným charakterem, který je posuzován v návaznosti na dobu „trvání, četnosti, periodicitu a nepřetržitost“ služby.⁴⁹

Právo zakládat pobočky předpokládá trvalou přítomnost po neurčitou dobu v hostitelské zemi. Podle rozsudku Evropského soudního dvora⁵⁰ se pravidly pro právo zakládat pobočky budou řídit podniky v postavení zprostředkovatele usazeného na území jiného členského státu za účelem stále a trvale vykonávat činnost. To znamená, že pravidla pro právo zakládat pobočky se vztahují i na pojišťovací zprostředkovatele, kteří budou činnost vykonávat formou

⁴⁶ BÖHM, Arnošt. *Ekonomika a řízení pojišťoven: v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie (vybrané aspekty)*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2004. 259 s. ISBN 80-735-7020-3.

⁴⁷ Článek 49 a násl. a článek 56 a násl. Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁴⁸ Evropský hospodářský prostor je tvořen členskými státy Evropské unie, Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem.

⁴⁹ KUBÁŇ, Drahomír. *Svoboda usazování, svoboda poskytování služeb a obecný zájem v podnikání pojišťoven*. Pojistné rozpravy: pojistně-teoretický bulletin. Praha: Česká asociace pojišťoven, 2008, č. 22. ISSN 0862-6162.

⁵⁰ Judgment of the Court of 4 December 1986 – Commission of the European Communities v Federal Republic of Germany – Freedom to provide services – Insurance (Case 205/84).

kanceláře vedené vlastním personálem nebo osobou, která je nezávislá a má oprávnění na trvalém základě jednat za podnik.⁵¹

3.8 Zprostředkovatelská činnosti ve vybraných zemích EU

Zprostředkovatelská činnosti není ve všech státech Evropské unie upravena jednotně, rozdíly vycházejí ze zvyklostí zemí a původní struktury pojistného trhu. V následujících podkapitolách jsou stručně popsány principy zprostředkování pojištění a právní úprava této oblasti v sousedních státech ČR, tedy na Slovensku, v Polsku, v Rakousku a v Německu.

3.8.1 Zprostředkovatelská činnosti na Slovensku

Stejně jako ČR měla i Slovenská republika povinnost implementovat směrnici o zprostředkování pojištění (IMD) do svého právního řádu k 15. lednu 2005. Slovensko tak učinilo až k 1. září 2005, kdy vstoupil v platnost zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia.

Od 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který zavádí nový systém regulace zprostředkování a poradenství na celém finančním trhu⁵², tedy i na trhu zprostředkování pojištění a zajištění. Tento zákon byl s účinností k 10. červnu 2013 novelizován zákonem č. 132/2013 Z. z. (dále jen „zákon“).⁵³

⁵¹ PROUZA, Tomáš. *Evropský pas pro pojišťovací zprostředkovatele*. Pojistné rozpravy: pojistně-teoretický bulletin. Praha: Česká asociace pojišťoven, 2005, č. 17. ISSN 0862-6162.

⁵² Zákon reguluje finanční zprostředkování a poradenství i v sektorech kapitálového trhu, doplňkového důchodového spoření, přijímání vkladů, poskytování úvěrů a spotřebitelských úvěrů a starobní důchodové spoření.

⁵³ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Dohľad nad finančným sprostredkovaním a finančným poradenstvom* [online]. 26. září 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom>.

Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Zákon⁵⁴ rozlišuje finančního agenta a finančního poradce:

Finanční poradce (FP) v sektoru pojištění, popř. zajištění je osoba, která klientovi poskytuje odborné poradenství, tzn., zjišťuje, hodnotí a zpracovává nestranné analýzy pojistného rizika. Zákon poradci neumožňuje vykonávat činnosti zprostředkovatele pojištění, a proto nesmí být vázán se žádnou finanční institucí (smluvně, majetkově, ani personálně). Činnost vykonává na základě smlouvy s klientem, kterým je i odměňován.

Finanční agent v sektoru pojištění nebo zajištění je osoba, který vykonává zprostředkování pojištění, popř. zajištění. Odměňován může být ze strany pojišťovny, nebo samostatného finančního agenta, se kterým má uzavřenou smlouvu. Zákon rozeznává tři druhy finančních agentů⁵⁵:

Samostatný finanční agent (SFA) vykonává zprostředkování na základě písemné smlouvy s jednou nebo vícero finančními institucemi. Na svou činnost potřebuje povolení Národnej banky Slovenska (dále jen „NBS“).

Vázaný finanční agent (VFA) vykonává zprostředkovatelskou činnosti v pojišťovníctví na základě písemné smlouvy pouze se dvěma finančními institucemi, a to s jednou životní a jednou neživotní pojišťovnou. Na výkon činnosti potřebuje platný zápis v registru vedeném NBS.

Podřízený finanční agent (PFA) vykonává činnost na základě smlouvy uzavřené nejvíc jedním samostatným finančním agentem nebo finančním zprostředkovatelem v sektoru pojištění z jiného členského státu EU. Na výkon činnosti taktéž potřebuje platný zápis v registru.

Zákon navíc rozeznává v oblasti pojištění a zajištění kategorii *finančního zprostředkovatele z jiného členského státu*, což je osoba oprávněná na území SR vykonávat činnost na základě využití principu jednotného evropského pasu.

⁵⁴ Zákon č. 186/2009 Z.z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 129/2010 Z.z. a zákonom č. 132/2013 Z.z.

⁵⁵ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Vymedzenie pojmov* [online]. 1. dubna 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/vymedzenie-pojmov>.

Podmínky výkonu činnosti

Stejně jako v ČR musí i na Slovensku splňovat finanční zprostředkovatelé i poradci podmínku důvěryhodnosti a odborné způsobilosti, která je rozdělena do čtyř stupňů (*viz tab. 3.5*). V případě finančního poradce a samostatného finančního agenta je požadována i technická a organizační připravenost na výkon činnosti, dále musí být pojištění pro případ odpovědnosti za škody způsobené při výkonu činnosti. Limit pojistného plnění musí být nejméně 1 120 200 EUR na každou pojistnou událost a nejméně 1 680 300 EUR v případě souběhu více pojistných událostí v jednom kalendářním roce.

Tab. 3.5: Odborná způsobilost podle kategorií finančních agentů poradců na SR

Zdroj: NBS

Stupeň odborné způsobilosti	Kategorie finančního agenta	Požadavek na vzdělání	Požadavek praxe na finančním trhu	Požadavek osobitého finančního vzdělání	Požadavek na odbornou zkoušku
Základní	VFA a PFA + jejich zaměstnanci	Střední odborné	Ne	Ano	Ne
Střední	PFA a zaměstnanci SFA	Střední odborné	1 rok	Ano	Ano
		Úplné SŠ	Ne	Ano	Ano
		VŠ	Ne	Ano	Ano
Vyšší	SFA a zaměstnanci FP	Střední odborné	5 let	Ano	Ano
		Úplné SŠ	3 roky	Ano	Ano
		VŠ	3 roky	Ne	Ano
Nejvyšší	Finanční poradce	Úplné SŠ	10 let	Ano	Ano
		VŠ	5 let	Ne	Ano

Technická připravenost znamená, že finanční agent nebo poradce disponuje vhodným technickým vybavením jako je informační systém na zpracování a bezpečný přenos dat, systém umožňující vedení záznamů a systém umožňující poskytovat potřebné informace klientovi.⁵⁶

Organizační připravenost sestává ve vytvoření vhodné organizační struktury, ve které jsou definovány vztahy nadřazenosti a podřízenosti, rozděleny úlohy pravomoci a zodpovědnosti, je zamezen vznik konfliktu zájmů a legalizace příjmů z trestné činnosti. Pro pravidla styku s klientem je vytvořen vnitřní předpis (směrnice) podle pravidel stanovených NBS, ve kterém jsou stanoveny požadavky na evidenci dokumentů a vedení záznamu o stížnostech.⁵⁷

V případě nesplnění těchto podmínek může NBS odebrat povolení na výkon činnosti finančního agenta nebo poradce.

3.8.2 Zprostředkovatelská činnost v Polsku

Polská republika implementovala směrnici IMD k 1.1 2004 zákonem o zprostředkování pojištění (Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym; Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154 z późn. zm.).⁵⁸ Zákon o zprostředkování pojištění dělí zprostředkovatele na dvě kategorie: pojišťovací agenty a pojišťovací makléře. Úprava podmínek registrace, požadavků na odbornou způsobilost, informační povinností a zodpovědnosti za škodu při výkonu činnosti vychází ze směrnice IMD.

Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Pojišťovací agent je podnikatel, který vykonává zprostředkovatelskou činnost na základě smlouvy o obchodním zastoupení s pojišťovnou a je zapsán v registru pojišťovacích agentů.

⁵⁶ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Technická připravenost* [online]. 20. prosinec 2010 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/technicka-a-organizacna-pripravenost/technicka-pripravenost>.

⁵⁷ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Organizační připravenost* [online]. 21. prosinec 2010 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/technicka-a-organizacna-pripravenost/organizacna-pripravenost>.

⁵⁸ INTERNETOWY SYSTEM AKTÓW PRAWNYCH. *Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym* [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20031241154>.

Pojišťovací agent uzavírá pojistné smlouvy jménem pojistitele, účastní se správy pojištění a zprostředkovává plnění z pojistných smluv. V případě, že vykonává činnost pro více než jednu pojišťovnu, musí mít agent uzavřené pojištění odpovědnosti.⁵⁹

Zprostředkovatelskou činnosti může provádět pouze FO, která splňuje podmínku bezúhonnosti, odborné způsobilosti – SŠ a složila odbornou zkoušku. Pojišťovací agent nemůže vykonávat činnost současně v pozici pojišťovacího makléře.⁶⁰

Pojišťovací makléř je FO nebo PO, která vykonává zprostředkovatelskou činnost jménem a na účet klienta od kterého obdržel plnou moc. Makléřská činnost spočívá v hledání vhodné pojistné ochrany pro klienta, správě pojištění a v účasti při řešení pojistné události – od ohlášení škody až po výplatu pojistného plnění. Pro výkon činnosti musí být veden v registru pojišťovacích makléřů a mít uzavřené pojištění odpovědnosti. Pojišťovací makléř nesmí být ve smluvním vztahu s pojišťovnou, být členem dozorčích orgánů pojišťovny nebo vlastníkem akcií pojišťovny (vyjma veřejně obchodovatelných).⁶¹ Pro výkon činnosti musí taktéž splňovat podmínku bezúhonnosti a odborné způsobilosti. Odborná způsobilost je prokazována dokladem o dosaženém středoškolského vzdělání a složením odborné zkoušky před komisí.⁶²

Pojišťovací agent, který vykonává činnosti pro více než 2 pojišťovny a pojišťovací makléře musí mít uzavřené pojištění profesní odpovědnosti s limitem pojistného plnění nejméně 1 000 000 EUR na každou pojistnou událost a nejméně 1 500 000 EUR v případě souběhu více pojistných událostí.⁶³ Dohled nad zprostředkovatelským trhem vykonává Úřad pro finanční dozor (*Komisja Nadzoru Finansowego*). Polský zprostředkovatelský trh se vyvíjí podobně jako český a slovenský trh.

⁵⁹ Ustawa z dnia 22 maja 2003 r.o pośrednictwie ubezpieczeniowym, Rozdział 2, Art. 7 – 19.

⁶⁰ KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO. *Agent ubezpieczeniowy* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/posrednictwo/dzialalnosc_agencyjna.html#agent_ubezpieczeniowy.

⁶¹ KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO. *Broker ubezpieczeniowy* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/posrednictwo/dz_brokerska.html.

⁶² Ustawa z dnia 22 maja 2003 r.o pośrednictwie ubezpieczeniowym, Rozdział 3, Art. 20 – 36.

⁶³ Ustawa z dnia 22 maja 2003 r.o pośrednictwie ubezpieczeniowym, Rozdział 2, Art. 11, 7a, i Rozdział 3, Art. 22, 3.

3.8.3 Zprostředkovatelská činnosti v Německu

Německo implementovalo směrnici IMD do svého právního řádu 22. května 2007 zákonem o změně směrnice o zprostředkování pojištění (Gesetz zur Neuregelung des Versicherungsvermittlerrechts). Zákon doplňuje nařízení o zprostředkování pojištění a poradenství (Verordnung über die Versicherungsvermittlung und -beratung) z 15. května 2007. Do tohoto okamžiku nebyla činnost pojišťovacího zprostředkovatele na německém trhu nijak regulována, tj. nebyly stanoveny kritéria pro vstup do odvětví a neexistoval žádný registr těchto subjektů. Dohled vykonávají místní obchodní komory (Industrie- und Handelskammern), které také udělují licenci k výkonu činnosti a vedou příslušný registr zprostředkovatelů. Ke 2. lednu 2014 je v registru zapsáno celkem 246 776 zprostředkovatelů pojištění.⁶⁴

Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Německá právní úprava rozlišuje pojišťovací zprostředkovatele a pojišťovací poradce.

Pojišťovací poradce je osoba, která poskytuje odborné rady ve prospěch třetí osoby, aniž by získala nárok na odměnu od pojišťovny.⁶⁵

Pojišťovacím zprostředkovatel je osoba, která může vykonávat činnost odborného zprostředkování v pozici pojišťovacího agenta, vázaného pojišťovacího agenta nebo pojišťovacího makléře.

Pojišťovací agent je osoba, která vykonává činnost pro pojistitele na základě smlouvy o obchodním zastoupení. Pojišťovací agent si může zvolit, zda chce být registrován v postavení pojišťovacího agenta s povolením, nebo ho nahlásí pojišťovna jako svého vázaného pojišťovacího agenta. *Vázaný pojišťovací agent* zprostředkovává pojistné produkty pouze jedné pojišťovny, která za něj přebírá odpovědnost, nebo i více pojišťoven, ale nesmí být produkty vzájemně konkurenční.

⁶⁴ DEUTCHER INDUSTRIE- UND HANDELSKAMMERTAG. *Statistiken Vermittlerverzeichnisse* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.dihk.de/themenfelder/recht-steuern/oeffentliches-wirtschaftsrecht/versicherungsvermittlung-anlageberatung/zahlen-und-fakten/eingetragene-vermittler>.

⁶⁵ § 34e Gesetz zur Neuregelung des Versicherungsvermittlerrechts.

Pojišťovací makléř je osoba, která je vázána požadavky klienta vymezené ve smlouvě o zprostředkování.

Podmínky výkonu činnosti

Pro výkon činnosti musí zprostředkovatelé splňovat podmínku bezúhonnosti a odborné způsobilosti. Pro výkon činnosti musí mít sjednané pojištění odpovědnosti na minimální pojistnou částku 1 130 000 EUR pro každou pojistnou událost nebo 1 700 000 EUR pro všechny pojistné události. Odborná způsobilost pojišťovacích makléřů a agentů se dokládá složením odborné zkoušky u příslušné komory obchodu a průmyslu.

3.8.4 Zprostředkovatelská činnost v Rakousku

Rakousko implementovalo směrnici IMD k 15. 1. 2005 novelou obchodního zákoníku ve kterém je upravena činnost zprostředkování pojištění (Änderung der Gewerbeordnung 1994, BGBl. I Nr. 131/2004). Zákon doplňuje nařízení pro pojišťovací zprostředkovatele (Versicherungsvermittler - Verordnung BGBl. II Nr. 156/2010) z 1. června 2010.

V Rakousku je možné vykonávat činnost pouze na základě živnostenského oprávnění pro zprostředkovatele pojištění a na základě povolení příslušné komory obchodu a průmyslu.

Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Zprostředkovatelská činnost může být vykonávána ve formě pojišťovacího agenta, pojišťovacího makléře a poradce v oblasti pojištění.⁶⁶

Pojišťovací agent jedná jménem pojišťovny, se kterou je smluvně vázán. Pojišťovací agent může činnost vykonávat jako výhradní agent, pro jednoho pojistitele, nebo v postavení „nevýhradního“ agenta pro více pojišťoven anebo jako podřízený agent, který vykonává činnost jen pro jiného agenta (ne pro makléře).⁶⁷

⁶⁶ BUNDESMINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, Forschung und Wirtschaft. *Versicherungsvermittlung* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.bmwf.at/UNTERNEHMEN/VERSICHERUNGSVERMITTLER/Seiten/default.aspx>.

⁶⁷ WIRTSCHAFTSKAMMERN OBERÖSTERREICH. *Die Versicherungsagenten* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z : https://www.wko.at/Content.Node/branchen/ooe/Versicherungsagenten/Infos_zur_Neugruendung.pdf.

Pojišťovací makléř a poradce v oblasti pojištění je nestranný a nezávislý na pojišťovně. Analyzují rizika svých klientů a přizpůsobují jim patřičnou pojistnou ochranu. Je také odměňován ze strany klienta. Na rozdíl od agentů mohou poskytovat poradenství.

Pro výkon činnosti musí být zapsáni v registru, splňovat podmínku bezúhonnosti, odborné způsobilosti a mít uzavřené pojištění profesní odpovědnosti s limitem 1 000 000 EUR na jednu pojistnou událost a 1 500 000 EUR v případě souběhu více pojistných událostí zahrnující období jednoho roku.⁶⁸ Registr je veden Ministerstvem pro hospodářství, vědu a výzkum (*Bundesministerium für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft*).

3.8.5 Komparace

Jak už bylo výše řečeno, evropská směrnice IMD nepřímo určuje práva a povinnosti fyzických i právnických osob. Stanovuje jen základní pravidla a zásady, kterými se musí řídit. Jednotlivé země si tak mohou dané pravidla upravit podle svých potřeb. Z toho vyplývá, že jednotlivé země EU si nestanovili pravidla pro výkon zprostředkovatelské činnosti totožně.

Zákony v jednotlivých státech vyžadují uniformitu a reciprocitu v oblasti licencování. Uniformitou se rozumí vyžadování jednotných kritérií pro udělení licence, jako je podmínka bezúhonnosti, odborné způsobilosti nebo mít uzavřené pojištění profesní odpovědnosti.

V České republice, Německu i Polsku je činnost zprostředkovatelů pojištění upravena samostatným zákonem. Na Slovensku je činnost pojišťovacích zprostředkovatelů upravena v rámci jednoho společného zákona regulujících větší sektor finančního trhu. Rakousko začlenilo zprostředkovatelskou činnost do svého obchodního zákoníku.

Jelikož směrnice neurčila pravidlo pro kategorizaci, můžeme v jednotlivých právních řádech nalézt různé členění zprostředkovatelů. I přes tuto odlišnost můžeme zpozorovat základní rozdělení na agenty a makléře, tj. na ty, kteří spolupracují s pojistitelem a na ty, kteří vykonávají činnost pro klienta. V Německu, Rakousku a Slovensku se navíc můžeme setkat se samostatným vymezením činnosti finančního, popř. pojišťovacího poradenství.

Směrnice IMD požaduje mít uzavřené pojištění odpovědnosti za výkon činnosti s dolní hranicí 1 mil. EUR nebo 1,5 mil. EUR. Slovensko, Česko a Německo však ve svých právních řádech stanovilo tyto částky vyšší. Polsko a Rakousko tak zachovaly požadované limity určené směrnicí.

⁶⁸ § 137 BGBI. I Nr. 131/2004.

Směrnice udává pojišťovacím zprostředkovatelům povinnost registrace u příslušného dohledového orgánu ve svém domovském státě. V České a Slovenské republice je dohled vykonán centrálními bankami. Ve zbylých zemích je integrovaný dohled umístěn mimo centrální banku. V Německu a Rakousku vykonávají dohled obchodní komory příslušných spolkových zemí. Dohled v Polsku je vykonáván Úřadem pro finanční dozor.

3.9 Asociace a sdružení zprostředkovatelů pojištění

V podmínkách tržní ekonomiky, kde působí více pojišťoven, zajišťoven a pojišťovacích zprostředkovatelů, dochází k rozporům ve vzájemných vztazích, zájmech a postupech. Za účelem podpory rozvoje pojistného sektoru a jeho členů vznikají různá dobrovolná sdružení – asociace⁶⁹. V pojišťovníctví jsou to dobrovolné sdružení zprostředkovatelů, které zastupují zájmy svých členů při jednání s orgány státní správy a zahraničními subjekty, dále koordinují a metodicky pomáhají při řešení společných odborných problémů a poskytují výměnu informací mezi členy atd.

3.9.1 Asociace a sdružení v ČR

Profese pojišťovacího zprostředkovatele se v České republice začala naplno rozvíjet až po ekonomické transformaci roku 1989, kdy vzniklo konkurenční prostředí. Konkurenční subjekty měly společný zájem na zvýšení prestiže této nové profese a na prosazování společných zájmů ve sféře českých finančních služeb. Díky tomu vznikla na českém trhu Asociace českých pojišťovacích makléřů, Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR, Unie společností finančního zprostředkování a poradenství a Česká asociace mezinárodních pojišťovacích makléřů.

Asociace českých pojišťovacích makléřů (dále jen „AČPM“) je nejstarším profesním sdružením svého druhu v České republice. AČPM vznikla v roce 1994 za účelem prosazování společných profesních zájmů a ke kultivaci prestiže této profese. AČPM spatřuje své poslání v oblastech legislativy, etiky, publicity, vzdělání, odborných otázek profese a v oblastech mezinárodní spolupráce. Tato asociace se významně spolupodílela na přípravě zákona o PZ

⁶⁹ Pojem asociace pochází z latinského „*socio*“ – sdružovat, spojovat. Profesní sdružení (též označováno jako komora) je nezávislé, zpravidla neziskové sdružení FO i PO určité profese, např. zprostředkovatelů pojištění, které má za cíl sledovat a zastupovat společné profesní, kulturní a ekonomické zájmy dané profese.

i příslušné vyhlášky a na podobě a obsahu IMD. Asociace také usiluje o zvyšování odborné úrovně svých členů tím, že pravidelně pořádá množství odborných přednášek, seminářů a konferencí specializovaných na aktuální otázky a problémy související s rozvojem pojistného trhu a příslušné legislativy. Členství v této profesní organizaci je pro potenciální klienty signálem kvality. Od roku 1998 je AČPM členem Evropské federace pojišťovacích zprostředkovatelů, tzn., že může využívat cenných informací, podílet se na zkušenosti dalších asociací a může se podílet na tvorbě relevantní legislativy EU. Sídlo Asociace je v Praze a v současnosti má 80 stálých členů.⁷⁰

Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR (dále jen „AFIZ“) vznikla v roce 2002 jako občanské sdružení FO a PO vykonávající službu investičního zprostředkovatele. V roce 2004 rozšířila asociace svou působnost na všechny zprostředkovatele na českém finančním trhu, tj. i na zprostředkovatele pojištění. Svým členům poskytuje odborné služby, hájí jejich zájmy a podílí se na přípravě nové legislativy v oblasti finančního trhu. AFIZ se také snaží zvýšit finanční gramotnost klientů a tak posílit všeobecnou důvěru ve finanční trh.⁷¹

Unie společností finančního zprostředkování a poradenství (dále jen „USF“) je poměrně nové neziskové profesní sdružení FO a PO podnikajících na území České republiky snažící se o zlepšení kvality v oblasti finančního zprostředkování a poradenství jak v oblasti legislativně-regulatorní tak i ekonomické. Posláním USF je zlepšování významu, kvality a transparentnosti služeb v oblasti finančního zprostředkování a poradenství.⁷²

Česká asociace mezinárodních pojišťovacích makléřů (dále jen „ČAMP“) je PO, která je dobrovolným, nezávislým profesním sdružením PO podnikajících v oblasti pojišťovacího makléřství. Členové jsou zahraniční makléřské společnosti aktivní na českém pojistném trhu, které pracují s pojistnými technologiemi a metodikami, které jsou obvyklé pro vyspělé trhy Západní Evropy a Severní Ameriky. Cílem organizace je prosazování moderních a snadno analyzovatelných technických, ekonomických a pojistných metod, prosazování

⁷⁰ ASOCIACE ČESKÝCH POJIŠŤOVACÍCH MAKLÉŘŮ. *Historie a poslání AČPM* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=7910>.

⁷¹ ASOCIACE FINANČNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ A FINANČNÍCH PORADCŮ ČR. *O sobě* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.afiz.cz/afiz-o-sobe/>.

⁷² UNIE SPOLENČNOSTÍ FINANČNÍHO ZPROSTŘEDKOVÁNÍ A PORADENSTVÍ. *USF se představuje* [online]. 22. prosinec 2009 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.usfcz.cz/files/USF_se_představuje.pdf.

transparentnosti v odměňování makléřů a společných profesních zájmů. ČAMPM je součástí skupiny BIPAR.⁷³

3.9.2 Asociace a sdružení na mezinárodní úrovni

Pro rozvoj zprostředkovatelské činnosti jsou také důležité instituce na evropské a světové úrovni. Mezi tyto instituce můžeme zařadit Evropskou federaci pojišťovacích makléřů, Světovou federaci pojišťovacích makléřů a Partnery zprostředkovatelů.

Evropská federace pojišťovacích zprostředkovatelů (BIPAR – La Fédération européenne des intermédiaires d'assurances/The European Federation of Insurance Intermediaries) je organizace sdružující národní asociace pojišťovacích agentů a makléřů z celé Evropy a ze Středomoří (např. Turecko, Libanon a Izrael). Součástí BIPAR je i AČPM, ČAMPM a AFIZ. Hlavním cílem BIPAR je vytváření korektního konkurenčního prostředí pro zprostředkovatele pojištění a tím i poskytnou patřičnou ochranu spotřebitelům. Také účinně napomáhá národním asociacím pojišťovacích zprostředkovatelů u národních vlád, informuje je o mezinárodních pojišťovacích a makléřských trendech, obchodních příležitostech a o vzdělávacích programech. BIPAR napomáhá při implementaci právních předpisů EU do vnitrostátního práva jednotlivých zemí. Hlavní sídlo má v Paříži, ale svou činnost vyvíjí z Bruselu.⁷⁴

BIPAR je zakládajícím členem *Světové federace pojišťovacích zprostředkovatelů* (WFII - The World Federation of Insurance Intermediaries), která má obdobné cíle jako BIPAR. Sídlí v Bruselu a jejími členy jsou kontinentální organizace z Afriky, Jižní a Severní Ameriky a Evropy. WFII se snaží unifikovat pravidla profese a hájit zájmy zprostředkovatelů pojištění v celosvětovém měřítku.

Partneři zprostředkovatelů (Partners of intermediaries) je mezinárodní organizace sídlící v Bruselu, jejímž posláním je shromažďovat informace o problematice, která zajímá zprostředkovatele pojištění a dává je jim k dispozici pomocí internetového informačního systému dostupného všem členům z celého světa, popř. i jinými komunikačními cestami.

⁷³ ČESKÁ ASOCIACE MEZINÁRODNÍCH POJIŠŤOVACÍCH MAKLÉŘŮ. *Založení České asociace mezinárodních pojišťovacích makléřů* [online]. Praha, 29. června 2011 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.campm.cz/CAMPM%20press%20release_29062011.pdf.

⁷⁴ THE EUROPEAN FEDERATION OF INSURANCE INTERMEDIARIES. *Mission* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bipar.eu/en/bipar/mission>.

Členy jsou různé asociace sdružující zprostředkovatele, pojistitele a další subjekty pojistného trhu.⁷⁵

3.10 Novela zákona č. 38/2004 Sb.

Řada odborníků shledává současnou právní úpravu za nedostatečnou a nekorespondující s potřebami finančního trhu. Nejčastěji jsou projednávány tyto oblasti: nedostatečné rozlišení zprostředkování pojištění a finančního poradenství, nevypovídající struktura distribučních kanálů, netransparentní provizní systémy a nepřehledná struktura kategorií zprostředkovatelů.

Novela zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí již prošla prvním čtením v únoru loňského roku⁷⁶. Další projednávání se má uskutečnit tento rok v květnu. Podle ministra financí by měla být předložena vládě v posledním schváleném znění. V případě schválení vládou bude postoupena k dalšímu projednávání do Poslanecké sněmovny. Novela zákona by měla nabýt účinnosti od 1. 1. 2015.

Novela zákona se bude vztahovat jak na pojišťovací zprostředkovatele a samostatné likvidátory pojistných událostí, ale i na pojišťovny, zajišťovny a všechny osoby, které vykonávají činnost související s nabídkou pojištění. Proto se změní název na „*zákon o nabízení a zprostředkování pojištění a zajištění, samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o distribuci v pojišťovnictví)*“.

Novela si klade za cíl sjednotit principy právní úpravy distribuce finančních produktů a služeb na celém finančním trhu, zároveň se tímto návrhem zákona do českého právního řádu částečně zapracovává směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejímu výkonu (Solventnost II.) Předpokládaná novela by tedy měla vést k větší přehlednosti distribučních služeb a zjednodušení celkového systému,

⁷⁵ KUTINA, Zdeněk. *Vademecum pojišťovacího makléře*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2005. 148 s. ISBN 80-903-6090-4.

⁷⁶ Vláda předložila sněmovně návrh zákona 21. 11. 2012, 1. čtení proběhlo 6. 2. 2013 a usnesením č. 1467 byl návrh zákona přikázán k projednání výborům. Rozpočtový výbor projednal návrh zákona a vydal 14. 5. 2013 usnesení o přerušení projednávání. Projednávání bylo ukončeno s koncem volebního období.

kultivaci pojistného trhu a zejména ke zvýšení ochrany spotřebitele. Díky novele se také zefektivní dohled vykonávaný ČNB a zvýší kredibilita profese zprostředkovatele pojištění.⁷⁷

3.10.1 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Místo dosavadních pěti kategorií budou existovat pouze dvě skupiny pojišťovacích zprostředkovatelů, a to samostatný zprostředkovatel (pojišťovací agent, makléř) a vázaný zástupce (vázání a podřízení zprostředkovatelé a výhradní agenti). V návrhu novely pak zůstává beze změn ustanovení týkající se pojišťovacího zprostředkovatele s domovským členským státem jiným, než je ČR. Třetí kategorií bude samostatný likvidátor pojistných událostí.

Samostatný zprostředkovatel bude oprávněn zprostředkovávat pojištění nebo zajištění na základě smlouvy jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven nebo zajišťoven, nebo na základě smlouvy s klientem. Pokud činnost bude vykonávat výlučně na základě smlouvy s klientem, pak může použít označení „makléř“. Činnost bude moci vykonávat osobně, pomocí zaměstnanců nebo prostřednictvím vázaného zástupce. Za škodu způsobenou výkonem činnosti bude odpovídat samostatný zprostředkovatel bez ohledu na své zavinění a porušení právní povinnosti, tzn., půjde o odpovědnost za výsledek. Výjimkou bude situace, kdy prokáže, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. Samozřejmě bude muset být po celou dobu činnost pojištěn.

Vázaný zástupce bude zprostředkovávat pojištění nebo zajištění výhradně pro jednu pojišťovnu, zajišťovnu nebo samostatného zástupce. Za činnost vázaného zástupce bude odpovídat ten, jehož jménem a na jehož účet vázaný zástupce bude jednat. Za způsobenou škodu bude odpovídat společně a nerozdílně s tím, koho bude zastupovat, a to za stejných podmínek jako výše uvedený samostatný zástupce. Po dohodě s pojišťovnou může inkasovat pojistné.

Samostatný likvidátor pojistných událostí podle novely již nemůže provozovat činnost zprostředkování pojištění, popř. zajištění. Toto členění odráží již zavedenou a osvědčenou regulatorní úpravu na kapitálovém trhu.⁷⁸

⁷⁷ JAKOB, Ondřej. *MF ČR: Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí předložena Legislativní radě vlády* [online]. 21. 6. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-06-21-tiskova-zprava-5088-5088>.

3.10.2 Registrace

V návaznosti na změnu kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů bude i nově upraven vznik a zánik oprávnění k jejich činnosti. Oprávnění k výkonu činnosti bude i nadále vázáno na zápis do registru vedený ČNB. Hlavní změna má být v rozdělení pojišťovacích zprostředkovatelů do pěti skupin odborností, která bude evidována u každého zprostředkovatele v registru. První skupina se týká zprostředkování nebo nabízení životního pojištění, zbylé čtyři neživotního pojištění.

Oproti stávající úpravě nebude možné být zapsán ve vícero postavění, tzn., že osoba zapsána v registru jako samostatný zprostředkovatel nemůže být současně vázaným zástupcem a naopak. Registrace bude možná jen v jedné kategorii. Oprávnění k činnosti bude navíc časově omezeno, tzn., že bude platit jen do konce kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém byl proveden zápis do registru. Platnost je možné automaticky opakovaně prodlužovat vždy o 12 měsíců, a to po zaplacení správního poplatku. Důvodem tohoto ustanovení je skutečnost, že registr obsahuje celou řadu zprostředkovatelů, kteří svoji činnost již nevykonávají a z registru se přitom neodhlásili. Registr tak bude mít vyšší vypovídací schopnost.⁷⁹

3.10.3 Odborná způsobilost

V souladu s praxí v řadě členských zemí EU přináší novela zpřísnění požadavků na odbornou způsobilost zprostředkovatelů pojištění, popř. zajištění. U odborné způsobilosti dojde k zpřísnění požadavků na všeobecné i odborné znalosti a dovednosti. Všeobecné znalosti se budou prokazovat maturitním vysvědčením (dosud stačil doklad o dokončení SŠ, tedy i výuční list) nebo dokladem o dosažení vyššího vzdělání.

Odborná způsobilost se bude prokazovat složením odborné zkoušky v soukromých institucích akreditovaných ČNB, kterou budou povinni podstoupit jak pojišťovací zprostředkovatelé, tak i zaměstnanci pojišťoven, pracující u přepážky. Pro zajištění kontinuity jejich odbornosti budou povinni v pravidelných pětiletých intervalech podstupovat

⁷⁸ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona.

⁷⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona.

přezkoušení. Odborná zkouška se bude skládat ze znalostí pojistných, zajistných produktů, schopnosti řádně tyto produkty klientovi vysvětlit, provést analýzu pojistných produktů a nabídnout klientovi produkt, který nejlépe vyhovuje jeho potřebám. I nadále musí být splněna podmínka důvěryhodnosti.⁸⁰

3.10.4 Pravidla jednání se zákazníkem

Jedním z pilířů novely je také úprava pravidel jednání se zákazníkem, která vyplynula z nesrozumitelnosti poskytovaných informací potenciálnímu spotřebiteli. Současná právní úprava vymezuje poměrně široké spektrum informací, která má klient obdržet, ale jejich způsob či podobu, v jakém mají být prezentovány, už zákon nekonkretizuje.

Podle novely bude požadováno, aby byly dokumenty související se jednáním a trváním pojištění uchovávané jak pojišťovnami, tak i samostatnými zprostředkovateli v délce trvání 5 let a to i v případě, že nedojde k uzavření pojistné smlouvy. Toto ustanovení nepovede ke zvýšení ochrany spotřebitele, pouze zatíží zprostředkovatele zbytečnými náklady.

Součástí sdělovací povinnosti je také informace o výši poplatků a jiných nákladů snižující kapitálovou rezervu u produktů se spořicí částí pomocí tzv. standardizovaného ukazatele. Ukazatel by měl být z pohledu spotřebitele srozumitelný, a měl by zachycovat všechny relevantní nákladové položky produktu. Forma ukazatele není zatím přesně stanovena, ale na trhu existují určité ukazatelé nákladovosti (např. TANK, TER+PER atd.), které mohou být východiskem pro jeho stanovení. Důležité je, aby ukazatel byl klientovi řádně vysvětlen a byl jedním z hledisek pro výběr produktu. Jedná se o obdobu ukazatele RPSN u spotřebitelských úvěrových produktů.

Cílem tohoto ustanovení je zvýšit transparentnost a lepší informovanost klienta o osobě zprostředkovatele i nabízeném produktu. Klientovi mají být poskytnuty informace takovým způsobem a takového rozsahu a obsahu, aby jim byl schopen porozumět a aby správně vyhodnotil, je-li pro něj daný produkt vhodný.⁸¹

⁸⁰ DĚDIČ, Jan. *Co vše změní klíčová novela v distribuci pojistných produktů?* [online]. 5. 11. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/pravo/2189109/co-vse-zmeni-klicova-novela-v-distribuci-pojistnych-produktu.html>.

⁸¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona.

Připravovaná novela přináší rozsáhlé inovace a zásadně mění pravidla výkonu činnosti zprostředkovatelské činnosti. Většina odborníků návrhu vytýká, že svým rozsahem přesahuje potřeby trhu a skutečnost, že řeší regulaci distribuce jen jednoho segmentu trhu, a tím přináší pojišťovnám zvýšené náklady. Novela tak předbíhá připravovanou evropskou směrnici IMD2 a mění věci, které by měla významným způsobem řešit až upravení evropská směrnice.

Kladně je hodnoceno ustanovení na zvýšení odborné způsobilosti jak pojišťovacích zprostředkovatelů, tak i zaměstnanců pojišťovny.⁸²

⁸² SÍKORA, Tomáš. *Česká asociace pojišťoven: Jaké změny čekají zprostředkovatele?* [online]. 19. 12. 2012 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz/ekonomika/ceska-asociace-pojistoven-jake-zmeny-cekaji-zprostredkovatele/>.

4 LIKVIDÁTOŘI POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ

Likvidátorem může být osoba v pracovním poměru k pojistiteli nebo samostatný likvidátor činný na základě zákona o PZ. Zákon také umožňuje vykonávat činnost likvidátora na základě smlouvy s pojištěným (poškozeným), avšak takováto činnost není považována za činnost samostatného likvidátora a nepodléhá režimu zákona o PZ, ale právním předpisům vztahujícím se k živnostenskému podnikání.

4.1 Samostatný likvidátor pojistných událostí

„Samostatný likvidátor pojistných událostí je fyzická nebo právnická osoba, která uzavřela s pojišťovnou smlouvu, na jejímž základě provádí šetření nutné ke zjištění povinnosti pojišťovny plnit z jí uzavřených pojistných smluv a ke zjištění rozsahu této povinnosti.“⁸³

Pojišťovny využívají tyto nezávislé likvidátory k pokrytí svých potřeb zejména u specializovaných oborů a při vyřizování pojistných událostí s velmi nízkou frekvencí výskytu. Nezávislí likvidátoři zpracovávají kompletní dokumentaci pro pojišťovnu a přispívají tak k mnohem přehlednějšímu ukončení likvidačního procesu.

Na rozdíl od pojišťovacích zprostředkovatelů neupravuje činnost a postavení samostatných likvidátorů pojistných událostí žádná směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie. Jejich činnost a postavení jsou upraveny zákonem č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

V registru ČNB je k 31. lednu 2014 zapsáno 213 samostatných likvidátorů pojistných událostí.⁸⁴ Vývoj počtu těchto subjektů poklesl v roce 2013 oproti roku 2012 o 4,5 %.⁸⁵

⁸³ ŠKOPOVÁ, V., R. MUSILOVÁ a H. KRUPÍČKOVÁ. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-717-9476-7. str. 91.

⁸⁴ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: *Celkový přehled počtu subjektů ke dni 1. ledna 2014*. [online]. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2.

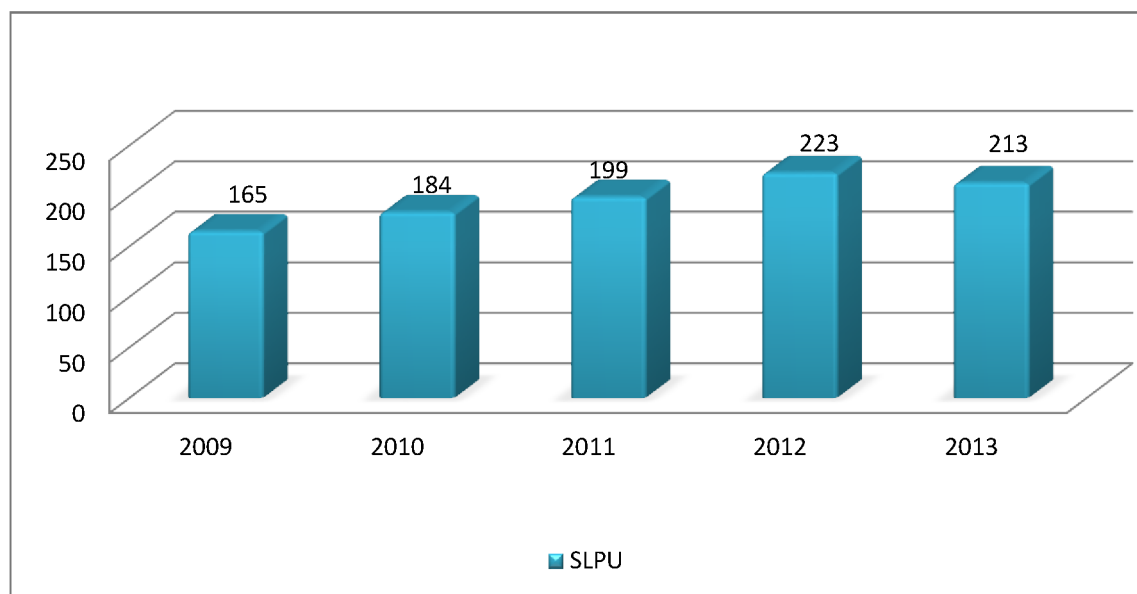
⁸⁵ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2012* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vyvoj-financniho-trhu/2012/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-rok-2012-12640>.

Tab. 4.1: Vývoj počtu samostatných likvidátorů pojistných událostí (SLPU) v ČR od roku 2009 do roku 2013.

Zdroj: MF: Zpráva o vývoji finančního trhu v od roku 2009 do roku 2012 a ČNB

	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční změna v %
SLPU	165	184	199	223	213	-4,5

Graf 4.1: Vývoj počtu samostatných likvidátorů pojistných událostí v ČR od roku 2009 do roku 2013. Vychází z tabulky 4.1.

Tento likvidátor vykonává činnost na základě smlouvy uzavřené s pojišťovnou, jejím jménem a na její účet. Zákon o PZ stanovil základní náležitosti smlouvy mezi pojišťovnou a likvidátorem.⁸⁶ Jde o vymezení pojistných událostí, kterých se smlouva týká a to ve vztahu k pojistným odvětvím⁸⁷, o vymezení rozsahu dohodnutých činností a dále o vymezení pravomocí smluvních stran při likvidaci pojistných událostí včetně možnosti využití při likvidaci součinnosti dalších osob a vymezení podmínek této součinnosti.

Samostatný likvidátor pojistných událostí musí splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky stanovené pro základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti. Pokud jde o způsob registrace samostatných likvidátorů pojistných událostí, platí obdobné pravidla jako pro pojišťovací zprostředkovatele.

⁸⁶ § 10 odst. 2 zákona o PZ.

⁸⁷ Pojistného odvětví jsou vymezena podle zvláštního právního předpisu (Příloha č. 1 ZoP).

Vzhledem k tomu, že samostatný likvidátor pojistných událostí odpovídá za škodu způsobenou při své činnosti, musí být po celou dobu výkonu činnosti pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 500 000 EUR na každou pojistnou událost. V případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši 1 000 000 EUR.

Samostatní likvidátoři mohou být členy České komory samostatných likvidátorů pojistných událostí (ČKSLPU). Jedná se o občanské sdružení, jejímž cílem je zajištění řádného rozvoje této profese a ochrana zájmů jejích členů. Jako nepolitická organizace se také podílí na vypracování a projednávání návrhů právních předpisů týkající se činnosti samostatných likvidátorů pojistných událostí.⁸⁸

4.1.1 Odměňování samostatných likvidátorů pojistných událostí

Samostatní likvidátoři pojistných událostí mohou být finančně ohodnoceni formou paušálu nebo mohou být odměněni zvlášť za každou pojistnou událost. Pokud je samostatný likvidátor odměňován formou paušálu, je mu pojišťovnou vyplácena každý měsíc pevně stanovená částka, bez ohledu na počet vyřízených pojistných událostí. Paušální odměna je využívána v případě dlouhodobé spolupráce. Výše částky je individuální a záleží na konkrétním smluvním vztahu mezi pojišťovnou a samostatným likvidátorem.

S odměnou samostatného likvidátora za každou pojistnou událost zvlášť se v praxi můžeme setkat tehdy, jsou-li zároveň registrováni v postavení pojišťovacího agenta nebo makléře, tzn., že vyřizují škodné události svých klientů.

4.2 Jednotlivé fáze likvidace pojistných událostí

Likvidací pojistné události se rozumí činnosti spojené s vyřizováním pojistné události, které počínají zahájením šetření nutného ke zjištění povinnosti pojišťovny plnit a rozsahu této povinnosti a končí stanovením výše pojistného plnění.⁸⁹

⁸⁸ ČESKÁ KOMORA SAMOSTATNÝCH LIKVIDÁTORŮ POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ. *Důvody vzniku ČKSLPU* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.ckslpu.com/zkusebni-stranka/>.

⁸⁹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Slovník pojmů* [online]. [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/l.html>.

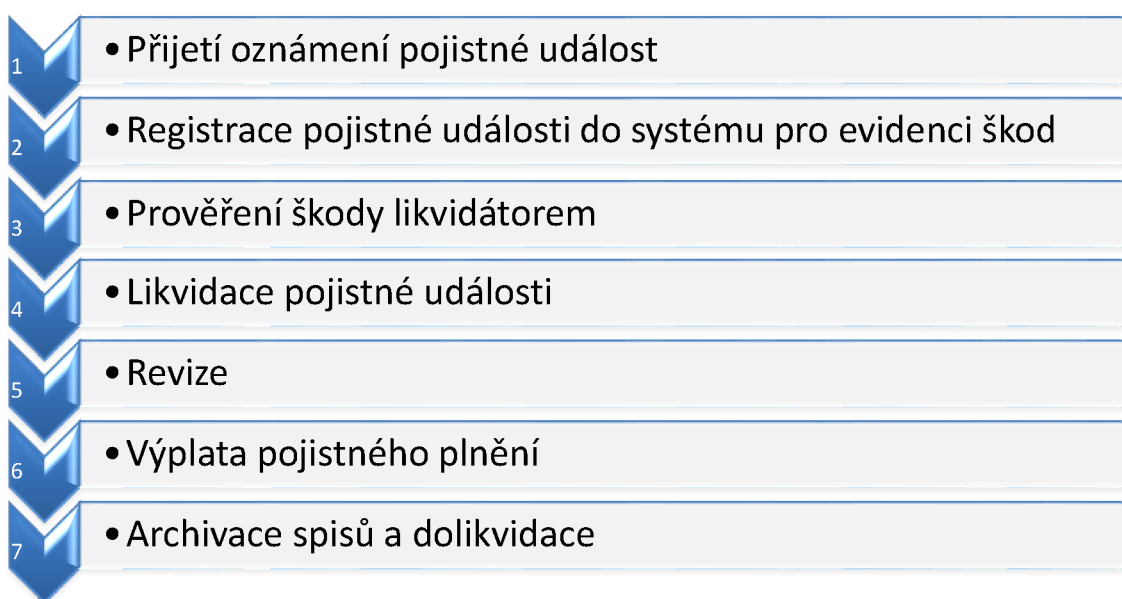

Likvidace pojistné události musí proběhnout dle platných právních předpisů, především v souladu se zákonem o pojišťovnictví, občanským zákoníkem, zákoníkem práce, zákonem o provozu na pozemních komunikacích apod.

V následujících podkapitolách je stručně popsán proces likvidace vztahující se zejména na majetková a odpovědnostní pojištění.

Schéma 4.1: Fáze likvidace pojistných událostí

Zdroj: ZUZAŇÁK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. Příručka pro zprostředkovatele pojištění. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383. str. 50.

4.2.1 Přijetí oznámení pojistné události

Prvním krokem v likvidačním procesu je ohlášení pojistné události⁹⁰ klientem. Její včasné nahlášení je důležitým krokem z hlediska následného šetření pojistné události a výplaty pojistného plnění. Podle § 2796 NOZ je nutné pojistiteli podat pravdivé vysvětlení o vzniku a rozsahu následků události, o právech třetích osob a informovat o jakémkoliv vícenásobném pojištění. Současně je nutné předložit pojistiteli potřebné doklady.

⁹⁰ Pojistnou událostí se rozumí nahodilá událost krytá pojištěním (§ 2758 odst. 1 NOZ); událost, se kterou se spojuje požadavek na pojistné plnění.

Oznámení škody může být učiněno osobně nebo písemně, popř. telefonicky nebo e-mailem na klientském centru pojišťovny nebo útvaru likvidace. Toto oznámení je základním podkladem pro další likvidaci.⁹¹

4.2.2 Registrace pojistné události do systému pro evidenci škod

Registrace škody je pro pojistitele jednou z nejdůležitějších fází procesu likvidace, jelikož na základě těchto údajů následně vytvářejí nabídky svých pojistných produktů.

Na základě písemně vyplněného formuláře pro oznámení škody je škoda registrována v evidenčním systému škod a je přiděleno evidenční číslo, pod kterým bude pojistná událost vedena. Pod tímto evidenčním číslem jsou vedeny všechny doklady, podklady a písemnosti. Spis spravuje likvidátor nebo administrativní pracovník pojišťovny, tzv. operátor až do skončení celého likvidačního procesu.⁹²

4.2.3 Prověření škody likvidátorem

Rozhodují fází likvace je ověření škody likvidátorem, tzv. mobilním technikem, který provede zjištění rozsahu pojistného krytí. Poté co je pojistná událost přidělena příslušnému likvidátorovi, naváže likvidátor kontakt s pojištěným a učiní prohlídku škody. Likvidátor činí potřebné kroky ke zjištění příčiny a rozsahu škody⁹³, vyhotoví podrobný popis poškozené věci, pořídí fotodokumentaci, stanoví povinnosti pojištěného aj. Na základě zjištěných skutečností vyhotoví zápis o škodě, popř. dodatečný zápis o škodě, který má vliv na výplatu pojistného plnění.⁹⁴

⁹¹ ŘEZÁČ, František. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2011. 110 s. ISBN 978-80-214-4242-9.

⁹² ZUZAŇÁK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383.

⁹³ Likvidátor vyplňuje příslušné formuláře, ověřuje pojištěná rizika, rozsah poškození, likvidnost jednotlivých škod, místo pojištění, předchozí škody, dodržení bezpečnostních předpisů, požaduje potvrzení svědků, šetření policie, hasičů apod.

⁹⁴ KRÜGEROVÁ, Martina. *Likvidace pojistné událostí*. Přednáška z předmětu Pojistné právo v podnikatelské praxi. VŠB – TUO, zimní semestr 2013/2014.

4.2.4 Likvidace pojistné události

Na základě vykonaného šetření o rozsahu škody stanoví likvidátor rozsah povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění. Výše pojistného plnění může být stanoveno na základě faktur a účtů předložených pojištěným, rozpočtem podle prohlídky poškozené věci, podle znaleckého posudku, nebo kombinací uvedených možností. Likvidátor vypracuje zprávu, která obsahuje informace o průběhu šetření a také vypočte pojistné plnění. V průběhu této fáze likvidátor řeší také otázku regresu, tzv. postihu. Za určitých zákonných okolností může pojistitel požadovat oprávněnou náhradu částek, které vyplatil jako pojistné plnění. Regres je uplatňován vůči subjektu, který škodu zavinil, ať už úmyslně či neúmyslně. Vymáhání postihu se následně zabývá zaměstnanec pojišťovny.⁹⁵

Tato fáze trvá maximálně 3 měsíce, jinak je pojistitel povinen podat písemné odůvodnění, proč nebyla likvidace ukončena (§ 2798 NOZ).

4.2.5 Revize

V této fázi dochází ke kontrole a schválení, tj. revizi výsledků výpočtů a celého likvidačního procesu likvidátora. Revizi vykonávají nezávislí odborníci v pojišťovně (revizoři), nebo sami likvidátoři v rámci tzv. *samorevize*. Po schválení likvidačního procesu je dán příkaz k výplatě pojistného plnění a celý likvidační případ je uzavřen a spis předán k archivaci.⁹⁶

4.2.6 Výplata pojistného plnění

Po ukončení revize přichází na řadu výplata pojistného plnění (také může nastat situace, kdy je výplata pojistného plnění odmítnuta), nejběžnější formou je výplata v peněžní formě. Mezi způsoby výplaty pojistného plnění můžeme zařadit výplatu v hotovosti, bankovním převodem, poštou či směnkou. Také častý způsob je přímá úhrada nákladů na opravu škody

⁹⁵ ZUZAŇÁK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383.

⁹⁶ Tamtéž.

instituci, která opravu škody provedla nebo je pojistné plnění vyplaceno přímo třetí osobě, tzv. vinkulace. Pojistné plnění je vyplaceno do 15 dnů po ukončení šetření.⁹⁷

4.2.7 Archivace spisů a dolikvidace

Po ukončení všech činností spojených s likvidací je uzavřený a zkompleťovaný spis uložen ve spisovně. I po archivaci může následovat tzv. *dolikvidace*, kdy je pojistná událost znovuotevřena v případech, kdy se po ukončení likvidace objeví nová škoda, která souvisí s původní likvidovanou škodou, nebo pokud klient na základě znaleckého posudku požaduje vyšší pojistné plnění, než bylo stanoveno.⁹⁸

⁹⁷ KRÜGEROVÁ, Martina. *Likvidace pojistné událostí*. Přednáška z předmětu Pojistné právo v podnikatelské praxi. VŠB – TUO, zimní semestr 2013/2014.

⁹⁸ ZUZAŇÁK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383.

5 PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ ČINNOSTI

Zákon o PZ stanovil pojišťovacím zprostředkovatelům a samostatným likvidátorům v souvislosti s provozováním jejich činnosti mnohé povinnosti. V následujících podkapitolách je popsán proces od zahájení činnosti až po její skončení.

5.1 Registrace pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů

Aby mohl pojišťovací zprostředkovatel, a samostatný likvidátor pojistných událostí provozovat svou činnost musí být zapsán v registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí (dále jen „registr“) vedený Českou národní bankou. ČNB je povinna do registru zapsat každou fyzickou i právnickou osobu, která splní podmínky stanovené zákonem o PZ. Základním cílem registrace je zabezpečit přístup k činnosti pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí pouze osobám způsobilým a důvěryhodným. Současně se tak zabezpečuje veřejnosti dostupná evidence, kde je možno si ověřit oprávnění k výkonu těchto činností.

Pojišťovací zprostředkovatel musí vykonávat svou činnost v pojišťovnictví pouze v takovém postavení, v jakém byl registrován, pokud je registrován ve více postaveních, tzn. pro více typů pojišťovacích zprostředkovatelů, bude mu vydáno samostatné osvědčení o zápisu do registru na každý předmět činnosti. Každému zapsanému subjektu je přiřazeno tzv. registrační číslo, které je kombinací číslic a písmen.

V registru jsou zapsány skutečnosti podle § 12 odst. 3. Do registru jsou zapsány subjekty s bydlištěm nebo sídlem na území ČR nebo na území třetího státu, jde především o identifikační údaje zapsané osoby, předmět jejího podnikání, pojišťovna, pro kterou tato osoba vykonává činnost, datum zápisu a zahájení činnosti, územní rozsah podnikání, informace o pozastavení nebo přerušení činnosti, zánik zápisu v registru, údaje o případném konkurzu nebo likvidaci PO a přehled o uložených pokutách.

Registr je veřejně přístupný na webových stránkách ČNB, což znamená, že každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj výpisy, opisy a kopie.⁹⁹ Nezbytností je udržování aktuálního obsahu, z toho důvodů je povinnost již zapsaných subjektů hlásit změny v zapsaných údajích.

⁹⁹ On-line registr pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí nalezneme na následující adrese: <http://ispoz.cnb.cz/RegistrVyhledavani.aspx>.

5.2 Žádost o registraci

Pro zápis do registru musí žadatel podat písemnou žádost o zápis do registru s příslušnými náležitostmi, mít bydliště nebo sídlo na území ČR, nebo na území třetího státu a uhradit správní poplatek. Pro snadnější a rychlejší podávání žádostí o registraci připravila ČNB „*Informace k podání žádostí o zápis do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí*“, které jsou dostupné na webových stránkách ČNB.

Zákon taxativně vymezuje náležitosti žádosti o registraci a doklady potvrzující splnění stanovených podmínek. Písemná žádost pojišťovacího zprostředkovatele i samostatného likvidátora pojistných událostí musí obsahovat identifikační údaje osoby podle § 12 odst. 3 písm. a) nebo b), rozsah provozované činnosti podle pojistných odvětví a podle území, na kterém má být činnost provozována, předpokládaný den zahájení činnosti a identifikační číslo, bylo-li přiděleno.¹⁰⁰

K vyřízení žádostí je třeba přiložit doklad o absolvování odborného vzdělání nebo vykonané odborné zkoušce, doklady prokazující důvěryhodnost, pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti a úplný výpis z obchodního rejstříku ne starší než 3 měsíce, je-li žadatelem PO.¹⁰¹

Je-li žadatelem pojišťovací zprostředkovatel, je nutné přiložit doklady prokazující, že v jeho majetku jsou finanční prostředky nejméně ve výši 17 000 EUR, v případě, že má oprávnění inkasovat pojistné nebo vyplácet pojistné plnění, jestliže nemá za tímto účelem zřízen zvlášť oddělený účet. ČNB požaduje pouze likvidní finanční prostředky, např. peníze na běžném nebo termínovaném účtu s možností výběru do 1 měsíce.

Některé z výše uvedených příloh k žádosti o registraci se nahrazují tzv. *písemným prohlášením*. U vázaného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta vydává písemné prohlášení pojišťovna o tom, že splňuje zákonem stanovené podmínky odborné způsobilosti a že uvedená pojišťovna odpovídá za škody způsobené jejich činností provozovanou v její prospěch.

Zákon u pojišťovacího agenta připouští možnost, aby pro účely žádosti o registraci vydala písemné prohlášení pojišťovna o tom, že převzala odpovědnost za škody způsobené jeho

¹⁰⁰ § 13 odst. 2 a 4 a § 15 odst. 2 a 4 zákona o PZ.

¹⁰¹ § 13 odst. 3 a 5 a § 15 odst. 3 a 5 zákona o PZ.

činností pro tuto pojišťovnu. Toto prohlášení nahrazuje pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti pojišťovacího zprostředkovatele. V tomto případě nejde o povinnost písemného prohlášení pojišťovny o převzetí odpovědnosti za škodu ze zákona, jde o dohodu mezi pojišťovacím agentem a pojišťovnou. Vykonává-li pojišťovací agent svou činnost pro více pojišťoven, je nutné doložit toto písemné prohlášení ve více vyhotovení, a to vždy na konkrétní činnost agenta provozovanou ve prospěch konkrétní pojišťovny. V konečném závěru zcela záleží na konkrétní pojišťovně a na její dohodě s pojišťovacím agentem.

Pro podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele může výše uvedené písemné prohlášení vyhotovit pojišťovací agent, nebo makléř, se kterým spolupracuje. Pro žádost o registraci osob s bydlištěm nebo sídlem na území třetího státu platí totéž co pro tuzemského žadatele, jen s doplněním potvrzení o uvedeném bydlišti.

Podání žádosti o zápis do registru podléhá správnímu poplatku u všech skupin pojišťovacích zprostředkovatelů i samostatného likvidátora pojistných událostí ve výši 10 000 Kč podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

ČNB vydá žadateli, při splnění všech zákonem stanovených podmínek, ve lhůtě 60 dnů ode dne doručení žádosti, *Osvědčení o zápisu do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí*.

5.3. Podmínka odborné způsobilosti

Profesní požadavky kladené na zprostředkovatele, likvidátory, ale i na odpovědné zástupce jsou jedním z nejdůležitějších institutů upravujících jejich činnost. Cílem tohoto ustanovení (§ 18 zákona o PZ) je zabezpečit, aby tyto činnosti byly vykonávány osobami způsobilými kvalifikovaně poradit při výběru vhodného pojistného produktu odpovídajícím potřebám klienta a aby případné doprovodné služby byly poskytovány na odpovídající odborné úrovni.

Podle stupně náročnosti se rozlišují tři kvalifikační stupně odborné způsobilosti, a to *základní, střední a vyšší*.

Základního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti musí dosáhnout vázaný pojišťovací zprostředkovatel, podřízený pojišťovací zprostředkovatel, výhradní pojišťovací agent a samostatný likvidátor pojistných událostí.

Základní kvalifikační stupeň podle § 18 odst. 6 zákona o PZ zahrnuje:

- všeobecné znalosti,
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro základní stupeň odborné způsobilosti,
- znalosti pojistných produktů, jejichž zprostředkování pojišťovací zprostředkovatel nabízí a schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit, nebo
- znalosti postupů likvidace pojistných událostí a schopnost určit výši pojistného plnění v závislosti na obsahu pojistné smlouvy u samostatného likvidátora.

Odborná praxe není u základního kvalifikačního stupně zákonem požadována.

Středního kvalifikační stupeň odborné způsobilosti musí dosáhnout pouze pojišťovací makléř. Musí tedy prokázat podle § 18 odst. 7 zákona o PZ:

- všeobecné znalosti,
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro střední stupeň odborné způsobilosti,
- nejméně dvouletou praxi
- znalosti pojistných produktů, jejichž zprostředkování pojišťovací zprostředkovatel nabízí a schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit,
- provést analýzu konkurenčních produktů pojišťoven, jejichž jménem je oprávněn jednat a
- nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovujícím jeho potřebám.

Vyššího kvalifikačního stupně odborné způsobilosti musí dosáhnout pouze pojišťovací makléř. Vyšší kvalifikační stupeň podle § 18 odst. 8 zákona o PZ zahrnuje:

- všeobecné znalosti,
- znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro vyšší stupeň odborné způsobilosti,
- nejméně čtyřletou praxi,
- znalosti pojistných a zajišťovacích produktů nabízených na pojistném trhu z oblasti, která je předmětem jeho činnosti,
- provést analýzu konkurenčních produktů,

- nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovujícím jeho potřebám,
- schopnost řádně tento produkt klientovi vysvětlit.

Pokud jde o odpovědného zástupce, musí splňovat takový kvalifikační stupeň odborné způsobilosti, který musí mít podle zákona pojišťovací zprostředkovatel – právnická osoba, ve které tuto funkci vykonává.

Podle zákona o PZ se odbornou způsobilostí rozumí získání *všeobecných a odborných* znalostí, které jsou nezbytné pro výkon činnosti výše uvedených subjektů. Součástí odborné způsobilosti je také u pojišťovacích zprostředkovatelů se středním a vyšším kvalifikačním stupněm *odborná praxe*.

Všeobecné znalosti se podle zákona o PZ prokazují dokladem o dokončení střední školy, např. maturitní vysvědčení, ale i dokladem o vykonání závěrečné zkoušky na středním odborném učilišti.

Odborné znalosti se prokazují dokladem o absolvování odborného studia na střední, nebo vysoké škole zaměřené na problematiku pojišťovnictví a finančních služeb a s tím souvisejících oblastí¹⁰². Takovým dokladem se s ohledem na § 4 vyhlášky č. 582/2004 Sb. rozumí vysokoškolský diplom o ukončení studia v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu nebo doklad o ukončení odborného studia na vyšší odborné škole nebo střední škole. Osoba, která nemůže svou odbornou znalostí prokázat odborným studiem, musí vykonat odbornou zkoušku pro příslušný kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.

Rozsah odborného minima znalostí pro základní, střední a vyšší stupeň odborné způsobilosti stanovila ČNB vyhláškou¹⁰³ v příloze č. 3 až 5. Z požadavků odborného minima vychází písemná i ústní zkouška. Seznam zmocněných škol, školících zařízení a specializovaných profesních institucí (dále jen „institute“) oprávněných poskytovat vzdělávací programy na dosažení odborné způsobilosti vede ČNB na svých internetových stránkách.¹⁰⁴

¹⁰² Například z právnických či matematických fakult univerzit.

¹⁰³ Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

¹⁰⁴ Průběžně aktualizovaný seznam institucí oprávněných poskytovat vzdělávací programy lze nalézt na internetové stránce ČNB: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz.

Osoba, která je podle zákona o PZ povinna prokázat svoji odbornou způsobilost ukončeným odborným studiem nebo odbornou zkouškou, je povinna si průběžně doplňovat svoje odborné znalosti. Za tímto účelem je tato osoba povinna absolvovat v pětiletých cyklech tzv. doškolovací kurz. Náplň a zaměření kurzů se týká legislativních změn v právních předpisech upravujících oblast nejen zprostředkování pojištění, ale i oblast celého soukromého pojištění. Doškolovací kurs je absolvován v institucích taxativně vymezených v seznamu ČNB.¹⁰⁵

Odborná praxe je prokazována dokladem o činnosti v pojišťovně nebo zajišťovně související s uzavíráním pojistných smluv nebo dokladem o činnosti v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. Dokladem může být pracovní smlouva, potvrzení vydané pojišťovnou, pojišťovacím zprostředkovatelem, nebo čestné prohlášení.

Výše uvedené subjekty jsou podle zákona povinny prokázat svou odbornou způsobilost již při podání žádosti o registraci.

5.4 Podmínka důvěryhodnosti

Zákon o PZ svou úpravou rozlišuje důvěryhodnost fyzických osob (§ 19) a důvěryhodnost právnických osob (§ 20). Cílem tohoto ustanovení je ochrana klienta – spotřebitele. IMD pojem „důvěryhodnost“ nezná, ale používá pojem bezúhonnost. Zákon o PZ používá oba pojmy, pojem bezúhonnost podřazuje pojmu důvěryhodnost tak, že je v něm obsažena.

Za důvěryhodnou fyzickou osobu považujeme osobu plně způsobilou k právním úkonům. Jedním ze znaků důvěryhodnosti FO je bezúhonnost. Bezúhonná je osoba, která nebyla v posledních 10 letech pravomocně odsouzená pro trestný čin proti majetku, trestný čin hospodářský nebo jiný úmyslný trestný čin¹⁰⁶. Bezúhonnost se dokládá výpisem z Rejstříků trestů ne starším než 3 měsíce.

Dalším znakem důvěryhodnosti je, že na majetek dané osoby nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku a daná osoba nebyla v posledních 5 letech členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu právnické osoby, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz. Osoba je důvěryhodná, jestliže jí nebylo odejmuto oprávnění k provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele

¹⁰⁵ PTAŠNIK, Adam et al. *Interakce ekonomiky a práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2011. 158 s. ISBN 978-80-7418-129-0.

¹⁰⁶ Trestné činy proti majetku jsou uvedeny v trestním zákoně částí druhé, hlavě páté, § 205 – 232, trestné činy hospodářské jsou upraveny v hlavě šesté, § 233 až 267.

nebo samostatného likvidátora pojistných událostí pro porušení podmínek stanovených zákonem o PZ.

V ustanovení § 19 odst. 2 jsou upraveny některé výjimky, kdy je FO důvěryhodná, ačkoli u ní nastaly některé ze závažných skutečností uvedených v zákoně, např. se jedná o případy, kdy insolvenční soud zrušil konkurs, nebo kdy se osoba domůže v řízení podle zvláštního právního předpisu určení, že dosavadní funkci vykonávala s péčí řádného hospodáře.

Právnícká osoba splňuje podmínku důvěryhodnosti jako výše uvedená fyzická osoba. Pro splnění bezúhonnosti nesmí být PO odsouzená pro trestný čin. Důvěryhodnost musí splnit všichni členové statutárního a dozorčího orgánu PO.

5.5 Odpovědnost za škodu a pojištění odpovědnosti

Pojišťovací zprostředkovatel a samostatný likvidátor pojistných událostí odpovídá za škodu způsobenou při výkonu své činnosti. Této odpovědnosti se zproští, jestliže prokáže, že vzniku škody nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat (§ 21 odst. 3 zákona o PZ). Odpovědnost je koncipována jako objektivní, tzn., nevyžaduje se zavinění s jediným liberačním důvodem – škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, což znamená, že zproštění přichází v úvahu jen naprosto výjimečně.

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti zprostředkovatele pojištění je institutem zajišťujícím ochranu zájmů spotřebitelů. Navrhovaný minimální limit pojistného plnění koresponduje s IMD (článek 4, bod 3). Zákon stanovil povinnost tuto pojistnou smlouvu uzavřít pouze pojišťovacímu agentovi, pokud za něj pojišťovna nepřevzala odpovědnost a pojišťovacímu makléři. Avšak v praxi pojišťovny požadují v zájmu své ochrany uzavření výše uvedené pojistné smlouvy i u ostatních pojišťovacích zprostředkovatelů.¹⁰⁷

Pojišťovací zprostředkovatelé musí mít pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání účinnou na celém území Společenství v hodnotě nejméně 1 200 000 EUR na jednu pojistnou událost a 1 700 000 EUR na všechny pojistné události dohromady za jeden rok.

Pokud je osoba registrována v postavení pojišťovacího agenta i makléře, pak se uvedené limity nesčítají. Důvodem je vysoký limit stanovený IMD. Dvojnásobný limit by tak znamenal značné zatížení pojišťovacích zprostředkovatelů i s ohledem na výši pojistného.

¹⁰⁷ ADOLT, Jiří a Petr SUCHÁNEK. *Pojišťovací zprostředkovatelé*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-735-7096-3.

I samostatný likvidátor pojistných událostí musí být po celou dobu své činnosti pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 500 000 EUR na každou pojistnou událost. V případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši 1 000 000 EUR. Nižší limity pojistné plnění samostatného likvidátora oproti pojišťovacím zprostředkovatelům vyplývají z charakteru jeho činnosti, kdy představuje menší riziko vzniku nenapravitelné finanční škody, za kterou by odpovídal.

Důležité pravidla obsahuje ustanovení § 27 odst. 2 zákona o PZ, kde je definován minimální rozsah pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí. Pojistná smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti musí být sjednána tak, aby spoluúčast nepřekročila 1 % sjednaného limitu pojistného plnění, aby se pojištění vztahovalo i na odpovědnost osob jednající jménem daného subjektu, aby z pojištění nebyly vyloučeny škody způsobené nedbalostí, omylem nebo opomenutím a aby pojištění zahrnovalo i náhradu ztráty na majetku účastníků pojištění. Znalost této problematiky je důležitá nejen pro pojištěné subjekty, ale i pro další subjekty, jelikož jim dává přehled o možném rozsahu uplatňovaných nároků, na které se vztahuje toto pojištění.

5.6 Odpovědný zástupce

Aby mohly právnické osoby splňovat podmínky stanovené zákonem o PZ pro provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele, a samostatného likvidátora pojistných událostí ukládá jim zákon povinnost jmenovat svého odpovědného zástupce (§ 11 zákon o PZ).

Povinnost jmenovat svého odpovědného zástupce se netýká všech pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří na území ČR provozují zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. Jedná se o vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, výhradního pojišťovacího agenta a podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele. Svého odpovědného zástupce musí „povinná osoba“ jmenovat nejpozději ke dni podání žádosti o zápis do registru.

Zákon stanovil, že odpovědný zástupce je fyzická osoba, která odpovídá za dodržování právních předpisů při provozování uvedených činností právnické osoby. Pokud jsou ze strany odpovědného zástupce zjištěny nedostatky v činnosti právnické osoby, ve které je ustanoven odpovědným zástupcem, je povinen navrhnout opatření k nápravě těchto nedostatků a nahlásit tuto skutečnost ČNB. Odpovědný zástupce dohlíží na pravidelné předkládání ročních výkazů

činnosti, na plnění povinností podle § 21 zákona o PZ, na nahlašování změny údajů zapisovaných do registru a další.

Odpovědný zástupce musí splňovat podmínku důvěryhodnosti, podmínku odborné způsobilosti, zejména kvalifikační stupeň, jaký je požadován zákonem po pojišťovacím zprostředkovateli a likvidátorovi pojistných událostí, pro kterého vykonává tuto funkci a podmínku bydliště na území České republiky¹⁰⁸. Další explicitní zákonnou podmínkou je, aby jmenovaný obchodní zástupce byl v obchodním vedení¹⁰⁹ právnické osoby, která ho do této funkce ustanovila.

V případech, kdy příslušná právnická osoba vykonává zprostředkovatelskou činnost ve více postaveních, např. pojišťovacího agenta a makléře, je ze zákona možné mít jednu osobu odpovědného zástupce pro celý rozsah činnosti této právnické osoby. Ovšem funkci odpovědného zástupce lze vykonávat pouze pro jednu právnickou osobu.

IMD nestanovila povinnost členským zemím zřídit institut odpovědného zástupce u právnické osoby, ani jej nedefinuje. Pro subjekty s domovským členským státem jiným než ČR, je povinnost jmenovat odpovědného zástupce jen tehdy, jestliže mu tuto povinnost ukládá národní předpis. V případě výkonu činnosti na území ČR subjektem z třetího státu, je ustanovena povinnost namísto odpovědného zástupce jmenovat vedoucího organizační složky podniku umístěné na území ČR. Vedoucí organizační složky podniku musí splňovat tytéž podmínky jako by musel splňovat pro výkon funkce odpovědného zástupce.

5.7 Ostatní povinnosti související s výkonem činnosti

V § 21 vymezuje zákon o PZ celou řadu povinností spojených s činností pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí, které souvisí s ochranou klienta jako spotřebitele při poskytování pojišťovacích služeb. Obsah tohoto ustanovení vychází z IMD, která tuto problematiku upravuje v kapitole 3 „*Informační požadavky na zprostředkovatele*“. Ta je ovšem určena pouze pojišťovacím zprostředkovatelům, nikoliv samostatným likvidátorům pojistných událostí.

Osoba provozující činnost zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví nebo činnost samostatného likvidátora pojistných událostí je povinna svoji činnost vykonávat s odbornou

¹⁰⁸ Odpovědný zástupce nemusí být stáním občanem ČR, ale musí mít na území ČR bydliště.

¹⁰⁹ Obchodní vedení je vysvětleno odkazem na zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

péči¹¹⁰, chránit zájmy spotřebitelů, zejména nesmí uvádět nepravdivé, nepřesné, neúplné, nejasné nebo dvojsmyslné informace anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb.¹¹¹

Na žádost klienta jsou pojišťovací zprostředkovatelé a samostatní likvidátoři povinni sdělit způsob odměňování. V praxi často dochází k chybnému výkladu tohoto ustanovení, kdy např. pojišťovací zprostředkovatel nemá povinnost sdělit výši provize nebo odměny, nýbrž pouze způsob svého odměňování, tj. že je odměňován provizí dle směrnic příslušné pojišťovny.

Povinnost mlčenlivosti je uložena jak zákonem o PZ, tak i zákonem o pojišťovnictví v § 126 - § 128, na jehož úpravu zákon o PZ odkazuje. Povinnost mlčenlivosti se týká všech skutečností, které se dané osoby dozvědí při výkonu své činnosti. Tato mlčenlivost trvá i po ukončení smluvního vztahu s pojišťovnou.

Samostatný likvidátor nebo pojišťovací zprostředkovatel nesmí svému klientovi poskytovat neoprávněné finanční výhody¹¹², materiální či nemateriální povahy. V zájmu zajištění ochrany klientů je uložena zprostředkovatelům pojištění povinnost zabezpečit veřejnou dostupnost údajů o zápisu v registru, o rozsahu zprostředkování pojištění podle pojistných odvětví a teritoria a den zahájení činnosti.

Na pojišťovací agenty a makléře se navíc vztahuje povinnost ve lhůtě do 31. března kalendářního roku předkládat dohledovému orgánu roční výkaz činnosti, který obsahuje seznam pojišťoven nebo pojišťovacích zprostředkovatelů, pro které byli činní, objem uzavřených obchodů a objem pojistného, popř. pojistného plnění za uplynulý kalendářní rok. Podrobnosti a forma ročního výkazu činnosti jsou upraveny v § 9 vyhlášky č. 582/2004.

¹¹⁰ Podle Úředního sdělení ČNB ze dne 27. 8. 2010, článek 2 zahrnuje pojem odborná péče: *odbornost* (znalost a profesionalitu) a *pečlivost* (aktivitu a svědomitost) při poskytování služeb. Odborná péče je posuzována podle objektivních kritérií, ve vztahu k odborným znalostem a schopnostem. Požadavky na vynaložení odborné péče nelze vymezit taxativně předem, vždy se zkoumají individuálně.

¹¹¹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Úřední sdělení České národní banky ze dne 27. srpna 2010: k některým povinnostem pojišťovacího zprostředkovatele* [online]. 2010 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_15_21710580.pdf.

¹¹² Zákon dále neupřesňuje, co považuje za finanční výhodu. Částečně na tuto problematiku odkazuje § 25 odst. 1 písm. t) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. „*Za dar se nepovažuje reklamní nebo propagační předmět, který je opatřen obchodní firmou nebo ochrannou známkou poskytovatele tohoto předmětu nebo názvem propagovaného zboží nebo služby, jehož hodnota bez daně z přidané hodnoty nepřesahuje 500 Kč a který není s výjimkou tichého vína předmětem spotřební daně*“.

5.8 Povinnosti související s přerušením činnosti

K přerušení činnosti pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí může dojít pouze z vůle těchto subjektů. Toto ustanovení nemá sankční povahu, tzn., nejde o žádný sankční zásah ze strany dohledového orgánu. Zákon uvádí, že činnost lze přerušit pouze z rozhodnutí registrované osoby, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Předtím, než se příslušný subjekt rozhodne přerušit svou činnost, např. z důvodu mateřské dovolené, dlouhodobé nemoci apod., musí své rozhodnutí sdělit ČNB¹¹³ a odevzdat osvědčení o zápisu do registru. Dále musí dokončit případy, kdy jednání o nich bylo zahájeno přede dnem, ke kterému se rozhodli přerušit svoji činnost. Jestliže jsou tyto předpoklady splněny, zapíše ČNB přerušení činnosti do registru.

Přerušení činnosti vede k tomu, že takovýto subjekt nesmí podle § 24 odst. 3 zákona o PZ po dobu trvání přerušení své činnosti zprostředkovávat uzavření nových pojistných nebo zajistných smluv, dále nesmí zprostředkovávat prodlužování nebo rozšiřování těchto smluv ani přijímat pojistné nebo vyplácet plnění z pojistných smluv.

5.9 Povinnosti související s pozastavením činnosti

Zatímco k přerušení činnosti dochází výhradně z vůle pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora, pozastavení činnosti má sankční charakter. Dochází k němu pouze ve zvláštních případech uvedených v zákoně o PZ, kdy ČNB zjistí, že činnost není v souladu s podmínkami stanovenými v tomto zákoně (*viz kapitola 6.2*). V těchto případech pak ČNB svým rozhodnutím uloží opatření uvést činnost do souladu se zákonem ve stanovené lhůtě. Jestliže však ani po stanovené lhůtě dotyčná osoba neodstraní nedostatky ve své činnosti, má ČNB možnost uložit sankci včetně pokut. Zákon o PZ v § 23 odst. 2 stanovil další případy, kdy dochází k porušení právních povinností pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů. Jedná se o případy, kdy zaniklo pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou činností těchto subjektů, nesplňuje-li pojišťovací agent nebo makléř podmínku finanční jistiny nebo v případě, že odpovědný zástupce nesplňuje podmínky stanovené mu tímto zákonem.

¹¹³ Žádost o přerušení činnosti je podávána na formuláři dostupném na internetových stránkách ČNB: http://ispoz.cnb.cz/Dokumenty/1029/zadost_o_preruseni_cinnosti_PZ_SLPU.pdf.

Výše uvedeným rozhodnutím ČNB lze pozastavit činnost nejvýše na dobu 6 měsíců. Jestliže je registrované osobě pozastavena činnost, je nezbytné, aby odevzdala ČNB osvědčení o registraci, a to okamžikem kdy nabude rozhodnutí ČNB o pozastavení činnosti příslušného subjektu právní moci. V době pozastavení činnosti platí stejné důsledky jako u přerušení činnosti, tj. zákaz zprostředkovávat uzavírání, prodlužování nebo rozšiřování pojistných smluv, zákaz přebírat pojistné nebo pojistné plnění. Vzhledem k sankčnímu charakteru rozhodnutí ČNB o pozastavení činnosti neobsahuje ustanovení tohoto zákona oprávnění dokončit případy, kde jednání o nich bylo zahájeno přede dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Jestliže registrovaná osoba, které byla pozastavena činnost, neuvede svou činnost do souladu se zákonem ve lhůtě, která byla stanovena, může ČNB svým rozhodnutím zrušit zápis v registru podle § 17 odst. 1 písm. c) zákona o PZ (*viz obrázek 5.1*). V případě, že tak bylo učiněno, ČNB provede příslušný zápis v registru a vydá zpět příslušnému subjektu osvědčení o zápisu do registru.

Obrázek 5.1: Pravomocné rozhodnutí ČNB o zrušení zápisu v registru

Zdroj: Pravomocná rozhodnutí ČNB v oblasti kapitálového trhu

- **rozhodnutí České národní banky č.j. 2013/10355/570 ze dne 17. září 2013, sp.zn. Sp/2013/324/573**

Společnost EQUALISER a.s., IČO 283 39 941, sídlem Olomouc - Hodolany, Lipenská 11/7, PSČ 779 00, registrovaná jako pojišťovací agent pod reg. číslem 125310PA, které byla v řízení sp. zn. Sp/2013/232/573 příkazem ze dne 16. července 2013, č.j. 2013 / 8087 / 570, který nabyl právní moci dne 26. července 2013, ve smyslu ustanovení § 23 odst. 1, 2 písm. a) a d) a 6 zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích pozastavena činnost pojišťovacího zprostředkovatele a uloženo opatření k nápravě, neprovedla ve lhůtě 1 měsíce ode dne nabytí právní moci příkazu změnu v osobě odpovědného zástupce tak, aby namísto Tomáše Němce, nar.: 16.9.1974, bytem Hraniční 15/17, Nová Ulice, 779 00 Olomouc, jmenovala odpovědným zástupcem jinou osobu,

t e d y

ve lhůtě uložené Českou národní bankou neuvedla svoji činnost do souladu se zákonem o pojišťovacích zprostředkovatelích,

z a c o ž s e j í

v souladu s § 17 odst. 1 písm. c) zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích zrušuje zápis č. 125310PA v registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

5.10 Povinnosti související s ukončením činnosti

K ukončení činnosti pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí může dojít jak z důvodu majících sankční charakter, tak i v důsledku dobrovolného rozhodnutí, popř. i z jiných důvodů. Ukončení činnosti výše uvedených subjektů vede ke zrušení nebo zániku zápisu v registru. V jiných případech může naopak dojít ke zrušení zápisu v registru, což následně vede k ukončení činnosti. Zákon o PZ obsahuje jak taxativní výčet důvodů, pro které ČNB svým rozhodnutím zruší zápis v registru, tak i taxativní výčet důvodů, pro které zápis registrované osoby zanikne bez rozhodnutí ČNB.¹¹⁴

K zrušení zápisu může dojít v případě, že příslušná registrovaná osoba o to požádá, registrovaná osoba ztratila důvěryhodnost¹¹⁵, nebo jí byla pozastavena činnost rozhodnutím ČNB a tato osoba neuvedla svoji činnost do souladu se zákonem o PZ ve lhůtě jí k tomu uložené. Této problematice se věnuje předchozí kapitola 5.9. K zrušení zápisu může dojít u zahraniční osoby v případě, že došlo k zrušení její registrace v zahraničí, tj. v místě jejího bydliště nebo sídla. Zápis v registru bude zrušen osobám, které neprovozují svou činnost nejméně po dobu 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Zápis v registru zanikne na základě právní události, kterou je smrt fyzické osoby, nebo zánik právnické osoby, která zanikne bez právního nástupce.

Zrušení registrace je spojeno s povinností ČNB informovat o této skutečnosti veřejnost prostřednictvím sdělovacích prostředků. Pravomocná rozhodnutí o zrušení zápisu se uveřejňují též ve Věstníku ČNB. O zrušení registrace zahraniční osoby či osoby s bydlištěm nebo sídlem v ČR, jejíž rozsah činnosti přesahuje hranice ČR, je ČNB povinna informovat příslušné úřady jiného členského státu EU nebo třetího státu. Povinnost informovat veřejnost a příslušné orgány jiných států vychází ze směrnice IMD.

¹¹⁴ § 17 odst. 1 a 2 zákona o PZ.

¹¹⁵ Důvěryhodnost pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora není vázána na podmínku důvěryhodnosti odpovědného zástupce (pokud odpovědný zástupce není současně členem statutárního nebo dozorčího orgánu právnické osoby). Ztráta důvěryhodnosti odpovědného zástupce tudíž nevede ke ztrátě důvěryhodnosti pojišťovacího zprostředkovatel nebo samostatného likvidátora. Problematika důvěryhodnosti je blíže popsána v podkapitole 5.4.

6 DOHLED NAD PROVOZOVÁNÍM ČINNOSTI

V rámci sjednocení dozoru nad finančním trhem vznikl jednotný dohled nad finančním trhem v České republice vykonávány ČNB. Hlavním cílem bylo zefektivnění i zkvalitnění dohledu nad finančním trhem, snížení nákladů na provádění dohledu, ale i přispět k právní jistotě účastníků finančního trhu, k vyšší přehlednosti pro veřejnost a ke stabilitě finančního sektoru jako celku.¹¹⁶ Regulace a dohled v pojišťovnictví je vykonáván zejména v zájmu ochrany spotřebitele.

6.1 Výkon dohledu

Řádný výkon dohledu vyžaduje patřičnou součinnost pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí, která je zajištěna řadou povinností uložených zákonem o PZ. Při výkonu dohledu spolupracuje ČNB s mezinárodními organizacemi, s příslušnými orgány dohledu jiných států, s úředními správními orgány a organizacemi působícími v oblasti pojišťovnictví.

Působnost dozorčího orgánu můžeme rozdělit do několika činností:

- povolovací činnost,
- kontrolní činnost,
- legislativní činnost,
- ostatní činnost.¹¹⁷

V rámci *povolovací činnosti* uděluje ČNB povolení k činnosti pojišťovacím subjektům. Subjekty musí v žádosti o udělení povolení k provozování činnosti splňovat předem stanovené požadavky. *Viz předchozí kapitola 5.*

Do *kontrolní činnosti* v rámci výkonu dohledu nad pojišťovacími zprostředkovateli a samostatnými likvidátory pojistných událostí patří především kontrola dodržování

¹¹⁶ ŠKOPOVÁ, V., R. MUSILOVÁ a H. KRUPÍČKOVÁ. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-717-9476-7.

¹¹⁷ VÁVROVÁ, Eva a Pavlína HOMOLOVÁ. *Vybrané kapitoly z ekonomiky komerčních pojišťoven*. 1. vyd. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. ISBN 978-80-7375-276-7.

ustanovení zákona o PZ, zákona o pojišťovnictví a dalších všeobecně závazných právních předpisů, stejně jako plnění opatření vydané dozorčním orgánem. Dále kontrola předmětu vykonávané činnosti v souladu s uděleným povolením a způsobu vedení administrativních postupů. Kontrola může být prováděna buď formou na dálku, nebo kontrolou na místě. Kontrola na dálku spočívá zejména v prověřování správnosti postupu pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů na základě stížností, podnětů a dotazů spotřebitelů. V případě zjištění nedostatků je provedena kontrola přímo v dohlíženém subjektu.

Legislativní činnost zahrnuje přípravu návrhů právních předpisů upravujících pojištění a pojišťovnictví. Primární legislativa je svěřena Ministerstvu financí ČR, avšak návrhy prováděcích právních předpisů (vyhlášek) pro jednotlivé sektory finančního trhu, tzv. sekundární legislativu naopak připravuje ČNB za spolupráce Ministerstva financí ČR.

Mezi *ostatní činnost* zařazujeme poskytování informačních, poradenských a konzultačních služeb, vedení registrů a seznamů.

Dohled nad provozováním činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů s domovským státem jiným, než je ČR, působící na území ČR vykonává příslušný orgán dohledu domovského členského státu v součinnosti s ČNB. ČNB je povinna na vyžádání sdělit každému informace o příslušných orgánech dohledu ostatních členských států.¹¹⁸

6.2 Správní delikty

Porušení některých povinností pojišťovacím zprostředkovatelem nebo samostatným likvidátorem pojistných událostí kvalifikuje zákon o PZ jako přestupek – pouze u fyzických osob, nebo jako jiný správní delikt – u fyzických osob podnikatelů, ale i u právnických osob.

Přestupek můžeme definovat jako protiprávní jednání, které porušuje zájem společnosti a je za přestupek zákonem výslovně označeno.¹¹⁹ Za jednání se považuje jak činnosti, tak i nečinnost subjektu, který naplnil znaky skutkové podstaty přestupku. Pachatelem přestupku je pouze FO a to z důvodu zavinění z nedbalosti, popř. úmyslného zavinění stanoví-li to výslovně zákon.

¹¹⁸ § 22 odst. 4 zákona o PZ.

¹¹⁹ § 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o PZ konstruuje v § 25 odst. 1 tři skutkové podstaty přestupků. Přestupku se podle tohoto ustanovení dopustí ten, kdo v žádosti o zápis do registru nebo o změně údajů vedených v registru a v ročním výkazu činnosti nebo písemném prohlášení úmyslně uvede nesprávné údaje¹²⁰, v obou případech postačuje zavinění z nedbalosti. Fyzická osoba se dopustí přestupku také tím, že poruší povinnost mlčenlivosti podle zákona o pojišťovnictví¹²¹. Sankce za jednotlivé správní delikty jsou upraveny v následující podkapitole 6.3.

Jiný správní delikt je obdobou přestupku spáchaném FO podnikatelem nebo právnickou osobou. Lze jej definovat jako protiprávní jednání právnické nebo fyzické osoby, jehož znaky jsou stanoveny zákonem o PZ. Zákon o PZ konstruuje v § 26 odst. 1 tři skutkové podstaty správních deliktů, jichž se může dopustit pouze právnická osoba. Jedná se analogické ustanovení jako u výše uvedených přestupků FO.

V následujícím ustanovení § 26 odst. 2 zákona o PZ jsou uvedeny znaky správních deliktů, jichž se může dopustit jak FO tak i PO.

Protiprávního jednání se pojišťovací zprostředkovatel nebo samostatný likvidátor dopustí, jestliže provozuje činnosti v rozporu s údaji uvedených v registru, ve stanovené lhůtě nesplní opatření k nápravě uložené jí ČNB při výkonu dohledu.

Správního deliktu se dopustí pojišťovací zprostředkovatel, který vyžaduje od osoby, která se podílí na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, složení vstupního poplatku jako podmínky výplaty příštích odměn za tuto činnost, nebo tyto odměny odvozuje od získání dalších osob pro tuto činnost. Toto ustanovení má za úkol chránit společnost, podnikatelské prostředí pojišťovacích zprostředkovatelů, ale i dobré jméno pojišťovnictví, aby nedocházelo ke způsobu odměňování založené na principu tzv. pyramidy.¹²² Viz kapitola 6.4.

6.3 Sankce

Pokud dojde k porušení právních povinností fyzickou nebo právnickou osobou, bude toto porušení práva příslušným způsobem sankcionováno. ČNB může uložit opatření k nápravě, pozastavit činnost (viz předchozí kapitola 5.9), nebo uložit pokutu.

¹²⁰ Nesprávné údaje jsou širokým pojmem, zahrnující jak nepravdivé, tedy lživé údaje, ale i údaje neúplné.

¹²¹ § 119 odst. 1 písm. h ZoP, avšak porušení povinnosti mlčenlivosti PO, nebo FO podnikatelem ZoP neupravuje.

¹²² ADOLT, Jiří a Petr SUCHÁNEK. *Pojišťovací zprostředkovatelé*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-735-7096-3.

ČNB může uložit pořádkovou pokutu za spáchání správního deliktu, tzv. správního pořádkového deliktu. Podle § 22a zákona o PZ uloží ČNB pořádkovou pokutu pojišťovacímu zprostředkovateli nebo samostatnému likvidátorovi pojistných událostí, který znemožní nebo závažně ztíží výkon dohledu, zejména tím, že neposkytne potřebnou součinnost nebo nevyhoví výzvě dané podle zákona o PZ.

Pořádková pokuta může být udělena FO i PO až do výše 5 000 000 milionů Kč, přičemž ji lze udělovat opakovaně až do souhrnné výše 20 000 000 milionů Kč. Pořádkovou pokutu lze uložit do 6 měsíců ode dne, kdy k protiprávnímu jednání došlo. Tato poměrně krátká lhůta, kdy lze zahájit řízení o pořádkové pokutě je stanovena s ohledem na potřebu včasného reagování dozoru na takovéto porušení práva. Její výběr má na starosti ČNB a příjmy z pokut plynou do státního rozpočtu ČR.

Za *přestupek* fyzické osoby lze uložit pokutu maximálně ve výši 1 000 000 Kč, v případě spáchání správního deliktu může činit pokuta až částky 10 000 000 Kč. Pokud dojde k porušení mlčenlivosti, může být udělena pokuta až do výše 50 000 Kč podle ZoP.

Správní delikt spáchány právnickou osobou může být sankcionován stejnými částkami, tedy 1 000 000 Kč nebo 10 000 000 Kč. Uložená sankční opatření se zapisují do registru.

Tab. 6.1: Počty správních řízení v oblasti zprostředkování pojištění

Zdroj: Tisková zpráva ČNB

Rok	Počet ukončených řízení	Výše uložených pokut v Kč
2008	0	0
2009	1	500 000
2010	4	22 000
2011	8	1 575 000
2012	17	10 450 000
2013	30	12 052 000
1Q 2014	2	30 000

V roce 2013 udělila ČNB pokuty v celkové hodnotě 12 052 000 Kč 30 subjektům za porušení jejich povinností. Dokonce byla udělena rekordní pokuta podřízenému pojišťovacímu zprostředkovateli ve výši 6 000 000 Kč za nesplnění opatření k nápravě, které mu bylo uděleno rozhodnutím ČNB v roce 2010. Hlavním důvodem tak vysoké sankce bylo dlouhodobé poškozování klientů. Konkrétně tento pojišťovací zprostředkovatel prodával

investiční pojištění lidem, pro které byl tento produkt nevhodný, neinformoval klienty o poplatkové struktuře a nezaznamenával dostatečně požadavky a potřeby klientů, na jejíž analýze založil své doporučení.¹²³

V letošním roce byly uděleny pouze dvě pokuty, a to v celkové hodnotě 30 000 Kč. Důvodem bylo provozování činnosti v rozporu s údaji uvedenými v registru a uvedení nesprávných údajů v ročním výkaze činnosti za rok 2012, které bylo pokutováno částkou 10 000 Kč. Pokutu 20 000 Kč dostala právnická osoba zapsaná jako výhradní pojišťovací agent za neposkytnutí součinnosti při výkonu dohledu nad svoji činností.¹²⁴

6.4 Nejčastěji sankcionované praktiky pojišťovacích zprostředkovatelů

Česká národní banka v rámci dohledu nad finančním trhem zaznamenala v posledních letech rostoucí trend stížností na nekalé praktiky pojišťovacích zprostředkovatelů, které používají při oslovování spotřebitelů.

Nejčastěji se můžeme setkat s *klamavou prezentací pojistných produktů*, zejména u rezervotvorných životních pojištění typu investičního životního pojištění (IŽP)¹²⁵. Pojišťovací zprostředkovatelé nevykonávají svou činnost s obrnou péčí a nechraní tak zájmy spotřebitelů. Uvádějí spotřebitele v omyl, když IŽP prezentují jako formu spoření nebo jako součást spořicíh programů, ačkoliv je s ním spojeno riziko ztráty investice, popř. její návratnost může být nulová. Zavádějící mohou být informace o garantovaném zhodnocení a dochází k zamlčení poplatkové struktuře IŽP. Také dochází k situacím, kdy IŽP je vydáváno za alternativu k tzv. II. pilíři penzijní reformy a uvádějí spotřebitele v omyl používáním

¹²³ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Rozhodnutí ČNB ze dne 16. května 2013 ve znění rozhodnutí bankovní rady ČNB o rozkladu ze dne 5. září 2013* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/pravomocna_rozhodnuti/prilohy/Sp_2011_172_573.pdf.

¹²⁴ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Pravomocná rozhodnutí v oblasti kapitálového trhu v řízeních zahájených po datu 1. 1. 2009* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/pravomocna_rozhodnuti/susrlst.html?cnbyear=2014&cnbsegment=200.230&cnbtype=400.410&cnbname=&cnbident=&cnbmark=&cnbzahf=&cnbzahf=&cnbmocf=&cnbmocf=&cnbmocf=&cnbmocf=&button_search=Hledat.

¹²⁵ IŽP je pojištění, u kterého je výše plnění vázaná na hodnotu podílových jednotek. Na rozdíl od kapitálového životního pojištění (KŽP), v jehož případě se pojistitel zavazuje k vyplácení pojistného plnění při dožití konce pojištění, u IŽP takový garance není. Hlavní rozdíl je tedy v tom, že investiční riziko při IŽP nese klient, kdežto u KŽP je to pojišťovna.

termínů jako „penze“, nebo „renta“. Nezákonným jednáním je i doporučování IŽP jako vhodného produktu pro krátkodobé zhodnocování peněžních prostředků na dobu 2 let.

S již výše uvedeným problémem souvisí „*Mis-selling*“, neboli zprostředkování nevhodných pojistných produktů. Zprostředkovatel nabízí svým klientům nevhodné produkty, např. z důvodu věku, majetkových poměrů, potřeb likvidních prostředků, ochoty a schopnosti dlouhodobě investovat, pojitého zájmu, délky pojistné doby atd. Pojišťovací zprostředkovatelé nedostatečně zaznamenávají a vyhodnocují požadavky a potřeby svých klientů a především nezaznamenávají důvody, na kterých zakládají své doporučení. Také chybí srovnání více variant od různých pojistitelů. Snaží se distribuovat pojistné produkty, které jsou provizně atraktivní pro zprostředkovatele, ale dražší pro klienty. Takovéto nabízené produkty jsou pro klienty méně výhodné, likvidní i flexibilní.

Některé společnosti vytvářejí *neprípustné pyramidové distribuční struktury*. Jedná se o struktury, u nichž je vstup podmíněn tím, že se si zájemce o přivýdělek uzavře životní pojištění, tzn., zaplatí vstupní poplatek nebo do systému přivede další osoby. Zájemci uzavírají s distributorem paralelně soukromoprávní smlouvy, které znemožňují zájemci bez sankce odstoupit od takto uzavřené pojistné smlouvy. Tyto kritéria odlišují pyramidu od standardní (legální) sítě Multi-Level marketingu¹²⁶. Pyramida vede k umělému generování smluv bez vazby na pojistný zájem klientů, kteří z toho důvodu pojistnou smlouvu časem vypovědí, a tím přijdou o část zaplaceného pojistného, tzn., obdrží odkupné.

S pyramidovým schématem souvisí i další delikty jako je výkon zprostředkovatelské činnosti pomocí osob, které k této činnosti nemají oprávnění, tzv. tipaři, nebo nesoulad v registru pojišťovacích zprostředkovatelů se skutečností.¹²⁷

A jak se proti tomu mohou spotřebitelé bránit? Přestože jsou tyto nekalé praktiky ze strany ČNB patřičně sankcionovány, není v její pravomoci rozhodnutí o odškodnění takto

¹²⁶ Multi-Level marketing (MLM) je nástroj určený k prodeji pojistných produktů formou přímého prodeje přes své obchodní zástupce. Vzniká síť distributorů, kteří jsou odměňováni za produkty, které prodají, ale i získávají podíl z prodejů uskutečněnými jinými prodejci, které do systému přivedli. S MLM jsou spojeni především vázaní pojišťovací zprostředkovatelé, kteří jsou nejpočetnější kategorií PZ.

¹²⁷ TOMŠÍK, Vladimír. *Zkušenosti a poznatky z dohledu nad finančními zprostředkovateli*. ČNB. [online]. 27. srpna 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/tomsik_20130867_tk_fin_zprostredkovatele.pdf.

poškozených klientů. Ti se musí se svými nároky obrátit na soud. Důležité je si ověřit oprávnění zprostředkovatele v registru vedeném ČNB. Řádně si přečíst celou smluvní dokumentaci a nechat si vysvětlit nejasné pasáže. Vzhledem k tomu, že spotřebitelé rozhodují o svých financích a své budoucnosti, měli by své rozhodnutí uzavřít pojistnou smlouvu patřičně zvážit a nepodepisovat smlouvy okamžitě a nedat pouze na ústní sdělení zprostředkovatele.

7 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zmapovat určitý segment pojistného trhu, konkrétně pojišťovací zprostředkovatele a likvidátory pojistných událostí.

Stěžejní část práce je věnována pojišťovacím zprostředkovatelům. Jedná se o největší a nejrozšířenější distribuční kanál v prodeji pojistných produktů a služeb. Hlavní výhodou těchto zprostředkovatelů spočívá ve specializaci. Dynamicky se rozvíjející trhy přinášejí stále nové a komplexnější rizika, se kterými zároveň přibývá počet pojistných produktů. Proto nejen podnikatelské subjekty, ale i občané pro lepší orientaci v pojistných produktech využívají zprostředkovatele, kteří jim pomohou získat účelné a zároveň výhodné pojistné krytí, aniž by musely vynaložit mnoho času a energie pro získání relevantních informací o aktuální nabídce na pojistném trhu. Současná právní úprava rozlišuje šest kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů, což může být pro spotřebitele značně nepřehledné, obzvláště když tato osoba může být registrována ve více postavení. Podmínky, které musí být splněny pro vstup do odvětví a získání licence od České národní banky jsou poměrně benevolentní. Dokazuje to i vysoký počet zprostředkovatelů na jednoho obyvatele, jímž je Česká republika oproti jiným evropským zemím unikátní. Nedostatečná odborná způsobilost a neprofesionální přístup tak snižuje důvěru ve finanční trhy a důsledky nekvalitní produkce nesou jak klienti, tak i pojišťovny.

Trend a vývoj v oblasti zprostředkování pojištění nasvědčuje tomu, že zprostředkování pojišťovacích služeb bude sofistikovanější, což se týká nejen nároků na odbornou způsobilost, ale i zvýšenou míru ochrany spotřebitele. Tuto myšlenku umocňuje novela zákona, která by měla upravovat nejen pojišťovací zprostředkovatele, ale všechny distribuční kanály v oblasti pojištění. Ke zpřehlednění struktury zprostředkování mají být zavedeny pouze dva možné typy pojišťovacích zprostředkovatelů, zvýší se také jejich odborná způsobilost a informační povinnost vůči klientovi, což má vést k větší ochraně spotřebitele.

Dalším segmentem pojistného trhu, kterým se zabývá tato práce, jsou samostatní likvidátoři pojistných událostí, kteří představují důležitý prvek při řešení pojistných událostí. Jejich činnost nejčastěji využívají pojistitelé u specializovaných oborů, nebo u pojistných událostí s nízkou frekvencí výskytu.

Výkon dohledu nad těmito subjekty vykonává Česká národní banka, uděluje povolení k výkonu činnosti, kontroluje dodržování zákonů souvisejících s výkonem činnosti a podílí se na tvorbě právních předpisů upravujících finanční trh. V posledních letech zaznamenala Česká

národní banka rostoucí trend v podaných stížnostech na nekalé praktiky zprostředkovatelů pojištění. Přestože jsou tyto praktiky ze strany České národní banky sankcionovány, měli by si spotřebitelé dávat především pozor na klamavou prezentaci pojistných produktů, *mis-selling*, na zprostředkovatele působící v rámci nepřipustných distribučních struktur, jako jsou tzv. pyramidy a zprostředkovatele bez patřičného oprávnění k výkonu činnosti. Spotřebitelé si mohou oprávnění zprostředkovatele ověřit ve veřejně přístupném registru, kde jsou uvedeny důležité informace o osobě zprostředkovatele, včetně již uložených sankcí. Je důležité si řádně přečíst celou smlouvu a přiložené dokumenty jako jsou pojistné podmínky, ve kterých jsou vymezeny důležité skutečnosti vztahující se k pojištění, především na jaké pojistné události se pojištění vztahuje, jaký je rozsah náhrady v případě škody, podmínky zániku pojištění atd. Vzhledem k tomu, že spotřebitelé rozhodují o svých financích a své budoucnosti, měli by své rozhodnutí uzavřít pojistnou smlouvu patřičně zvážit, nechat si vysvětlit nejasné pasáže a nepodléhat nátlaku okamžitě podepsat smlouvu.

Seznam použité literatury

monografie:

1. ADOLT, Jiří a Petr SUCHÁNEK. *Pojišťovací zprostředkovatelé*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-735-7096-3.
2. BÖHM, Arnošt. *Ekonomika a řízení pojišťoven: v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie (vybrané aspekty)*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2004. 259 s. ISBN 80-735-7020-3.
3. CIPRA, Tomáš. *Zajištění a přenos rizik v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2004. 260 str. ISBN 80-247-0838-8.
4. ČEJKOVÁ, V., F. ŘEZÁČ a A. ZUZAŇÁK. *Pojištění pro podnikatele*. 1.vyd. Břeclav: Moraviapress, 1998. ISBN 80-861-8113-8.
5. DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. – přeprac. Praha: Ekopress, c2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
6. DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.
7. DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL et al. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.
8. HRUBOŠOVÁ, Marcela. *Profese pojišťovací zprostředkovatel: aneb, Co by měl každý "pojišťovák" vědět*. Praha: Linde, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7201-775-1.
9. KARFÍKOVÁ, Marie. *Pojišťovací právo*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 351 s. ISBN 978-80-87212-45-5.
10. KUTINA, Zdeněk. *Profese: pojišťovací makléř*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., EUPRESS, 2010. 164 s. ISBN 978-80-7408-038-8.
11. KUTINA, Zdeněk. *Vademecum pojišťovacího makléře*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2005. 148 s. ISBN 80-903-6090-4.
12. MAJTÁNOVÁ, Anna et al. *Poišťovníctvo: Teória a prax*. 1. vyd. Praha: Ekopress, c2006. 288 s. ISBN 80-869-2919-1.
13. PTAŠNIK, Adam et al. *Interakce ekonomiky a práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2011. 158 s. ISBN 978-80-7418-129-0.

14. ŘEZÁČ, František. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2011. 110 s. ISBN 978-80-214-4242-9.
15. SLEPECKÝ, Jaroslav a Jiří POLÁCH. *Pojišťovnictví v České a Slovenské republice*. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. ISBN 978-80-89401-11-6.
16. ŠKOPOVÁ, V., R. MUSILOVÁ a H. KRUPÍČKOVÁ. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-717-9476-7.
17. VÁVROVÁ, Eva a Pavlína HOMOLOVÁ. *Vybrané kapitoly z ekonomiky komerčních pojišťoven*. 1. vyd. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. ISBN 978-80-7375-276-7.
18. ZUZANAČEK, A., J. ŠULCOVÁ a J. HORA. *Průručka pro zprostředkovatele pojištění*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-383.

právní předpisy:

19. Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů.
20. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
21. Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
23. Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.
24. Směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady z 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění.

Zahraniční právní předpisy:

25. Zákon č. 186/2009 Z.z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 129/2010 Z.z. a zákonom č. 132/2013 Z.z.
26. Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym; Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154 z późn. zm.
27. Gesetz zur Neuregelung des Versicherungsvermittlerrechts vom 19. Dezember 2006.
28. Verordnung über die Versicherungsvermittlung und -beratung vom 15. Mai 2007.

29. Änderung der Gewerbeordnung 1994, BGBl. I Nr. 131/2004 vom 29. November 2004

periodikum:

30. KUBÁŇ, Drahomír. *Svoboda usazování, svoboda poskytování služeb a obecný zájem v podnikání pojišťoven*. Pojistné rozpravy: pojistně-teoretický bulletin. Praha: Česká asociace pojišťoven, 2008, č. 22. ISSN 0862-6162.
31. PROUZA, Tomáš. *Evropský pas pro pojišťovací zprostředkovatele*. Pojistné rozpravy: pojistně-teoretický bulletin. Praha: Česká asociace pojišťoven, 2005, č. 17. ISSN 0862-6162.
32. ŠIMURDA, Miroslav a Zdeněk ROUBAL. *Znáte svoji distribuční síť*. Horizonty – magazín pro top management. [online]. Listopad 2013 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.kpmg.com/CZ/cs/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Horizons/Documents/KPMG-1310-Horizonty-financi-sektor.pdf>.
33. ŠTOVÍČKOVÁ, Jana a Jana ANTOŠOVÁ. *Odměny pojišťovacích zprostředkovatelů a daně*. Pojistný obzor: Časopis českého pojišťovnictví. Praha: Pulso, 2009, roč. 2009, č. 4. ISSN 0032-2393.

elektronické zdroje:

34. ASOCIACE ČESKÝCH POJIŠŤOVACÍCH MAKLÉRŮ. *Historie a poslání AČPM* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=7910>.
35. ASOCIACE FINANČNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ A FINANČNÍCH PORADČŮ ČR. *O sobě* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.afiz.cz/afiz-o-sobe/>.
36. BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS. *Risk management* [online]. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.bis.org/list/bcbs/tid_28/index.htm.
37. BUNDESMINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, Forschung und Wirtschaft. *Versicherungsvermittlung* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.bmwfw.gv.at/UNTERNEHMEN/VERSICHERUNGSVERMITTLER/Seiten/default.aspx>.
38. COMMITTEE IF EUROPEAN INSURANCE AN OCCUPATIONAL PENSIONS SUPERVISIOR. *CEIOPS' Report on the Implementation of the Insurance Mediation*

- Directive's Key Provisions* [online]. 2007 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/publications/submissionstotheec/CEIO PS-DOC-09-07IMDReport.pdf.
39. ČESKÁ ASOCIACE MEZINÁRODNÍCH POJIŠŤOVACÍCH MAKLÉRŮ. *Založení České asociace mezinárodních pojišťovacích maklérů* [online]. Praha, 29. června 2011 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.campm.cz/CAMPm%20press%20release_29062011.pdf.
40. ČESKÁ KOMORA SAMOSTATNÝCH LIKVIDÁTORŮ POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ. *Důvody vzniku ČKSLPU* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.ckslpu.com/zkusebni-stranka/>.
41. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Celkový přehled počtu subjektů ke dni 1. ledna 2014*. [online]. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2.
42. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Konzulační materiál Evropské komise k revizi Směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví (IMD): Komentář a odpovědi ČNB* [online]. 31. ledna 2011 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/stanoviska_cnb/download/konzultacni_material_ek_imd_komentare.pdf
43. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Počet a struktura pojišťoven* [online]. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/pojistovny/poj_ukazatele_tab01.html.
44. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Pravomocná rozhodnutí v oblasti kapitálového trhu v řízeních zahájených po datu 1. 1. 2009* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/pravomocna_rozhodnuti/susrlist.html?cnbyear=2014&cnbsegment=200.230&cnbtype=400.410&cnbname=&cnbident=&cnbmark=&cnbzahf=&cnbzaht=&cnbmocf=&cnbmocet=&button_search=Hledat.
45. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Rozhodnutí ČNB ze dne 16. května 2013 ve znění rozhodnutí bankovní rady ČNB o rozkladu ze dne 5. září 2013* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/pravomocna_rozhodnuti/prilohy/Sp_2011_172_573.pdf
46. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Slovník pojmů* [online]. [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/l.html>.

47. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Úřední sdělení České národní banky ze dne 27. srpna 2010: k některým povinnostem pojišťovacího zprostředkovatele* [online]. 2010 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_15_21710580.pdf.
48. ČÍŽEK, Bedřich. *Poznámka ke Směrnici o zprostředkování pojištění*. In: epravo.cz [online]. 10. dubna 2012 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/poznamka-ke-smernici-o-zprostredkovani-pojisteni-81525.html>.
49. DEUTCHER INDUSTRIE- UND HANDELSKAMMERTAG. *Statistiken Vermittlerverzeichnisse* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.dihk.de/themenfelder/recht-steuern/oeffentliches-wirtschaftsrecht/versicherungsvermittlung-anlageberatung/zahlen-und-fakten/eingetragene-vermittler>.
50. DĚDIČ, Jan. *Co vše změni klíčová novela v distribuci pojistných produktů?* [online]. 5. 11. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/pravo/2189109/co-vse-zmeni-klicova-novela-v-distribuci-pojistnych-produktu.html>.
51. INVESTIA. *Provize finančních poradců pod drobnohledem*. [online]. 5. května 2011 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/provize-financnich-poradcu-pod-drobnohledem>.
52. JAKOB, Ondřej. *MF ČR: Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí předložena Legislativní radě vlády* [online]. 21. 6. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-06-21-tiskova-zprava-5088-5088>.
53. KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO. *Agent ubezpieczeniowy* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/posrednictwo/dzialalnosc_agencyjna.html#agent_ubezpieczeniowy.
54. KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO. *Broker ubezpieczeniowy* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/posrednictwo/dz_brokerska.html.
55. LLOYD'S. *The early days* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.lloyds.com/lloyds/about-us/history/corporate-history/the-early-days>.
56. MAJTÁNOVÁ, Anna. *Sprostredkovanie poistenia v procese globalizácie poistného trhu*. [online]. [cit. 2014-03-19]. ISBN 978-80-225-2482-7. Dostupné z: <http://semafor.euke.sk/zbornik2007/pdf/majtanova.pdf>.

57. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2012* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vyvoj-financniho-trhu/2012/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-rok-2012-12640>.
58. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Dohľad nad finančným sprostredkovaním a finančným poradenstvom* [online]. 26. září 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom>.
59. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Organizačná pripravenosť* [online]. 21. prosinec 2010 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/technicka-a-organizacna-pripravenost/organizacna-pripravenost>.
60. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Technická pripravenosť* [online]. 20. prosinec 2010 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/technicka-a-organizacna-pripravenost/technicka-pripravenost>.
61. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Vymedzenie pojmov* [online]. 1. dubna 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-financnym-sprostredkovanim-a-financnym-poradenstvom/vymedzenie-pojmov>.
62. PALACKOVÁ, Dana. *Právná úprava a teória sprostredkovania poistenia*. [online].[cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://maag.euba.sk/documents/sprostredkovaniepoistenia_000.pdf.
63. SÍKORA, Tomáš. *Česká asociace pojišťoven: Jaké změny čekají zprostředkovatele?* [online]. 19. 12. 2012 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz/ekonomika/ceska-asociace-pojistoven-jake-zmeny-cekaji-zprostredkovatele/>.
64. THE EUROPEAN FEDERATION OF INSURANCE INTERMEDIARIES. *Mission* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.bipar.eu/en/bipar/mission>.
65. TOMŠÍK, Vladimír. *Zkušenosti a poznatky z dohledu nad finančními zprostředkovateli*. ČNB. [online]. 27. srpna 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/tomsik_20130867_tk_fin_zprostredkovatele.pdf.

66. UNIE SPOLENČNOSTÍ FINANČNÍHO ZPROSTŘEDKOVÁNÍ A PORADENSTVÍ. *USF se představuje* [online]. 22. prosinec 2009 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.usfcr.cz/files/USF_se_představuje.pdf.
67. WIRTSCHAFTSKAMMERN OBERÖSTERREICH. *Die Versicherungsagenten* [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: https://www.wko.at/Content.Node/branchen/ooe/Versicherungsagenten/Infos_zur_Neugruendung.pdf.

Ostatní zdroje:

68. KRÜGEROVÁ, Martina. *Likvidace pojistné událostí*. Přednáška z předmětu Pojistné právo v podnikatelské praxi. VŠB – TUO, zimní semestr 2013/2014.

Seznam zkratek

AČPM	Asociace českých pojišťovacích makléřů
AFIZ	Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR
BCBS	Basilejský výbor pro bankovní dohled Basel Committee on Banking Supervision
BIPAR	Evropská federace pojišťovacích zprostředkovatelů La Fédération européenne des intermédiaires d'assurances The European Federation of Insurance Intermediaries
ČAMPM	Česká asociace mezinárodních pojišťovacích makléřů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
HDP	Hrubý domácí produkt
IMD	Směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady z 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHS	Evropské hospodářské společenství
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
IŽP	Investiční životní pojištění
Kč	Koruny české
MF	Ministerstvo financí České republiky
NBS	Národní banka Slovenska
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
PO	Právnícká osoba
USF	Unie společností finančního zprostředkování a poradenství
WFII	The World Federation of Insurance Intermediaries Světové federace pojišťovacích zprostředkovatelů
Zákon o PZ	Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů
ZoP	Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů

Seznam tabulek

Tab. 3.1: Přehled počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR ke dni 31. 1. 2014.....	25
Tab. 3.2: Počet zprostředkovatelů k počtu obyvatel	26
Tab. 3.3: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR od roku 2009 do roku 2013 ...	27
Tab. 3.4: Orientační výše provizí za pojistné produkty	30
Tab. 3.5: Odborná způsobilost podle kategorií finančních agentů poradců na SR	38
Tab. 4.1: Vývoj počtu samostatných likvidátorů pojistných událostí (SLPU) v ČR od roku 2009 do roku 2013.....	53
Tab. 6.1: Počty správních řízení v oblasti zprostředkování pojištění.....	75

Seznam grafů

Graf 3.1: Přehled počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR ke dni 31. 1. 2014	26
Graf 3.2: Podíl jednotlivých typů pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR podle typu k 31. 1. 2014	27
Graf 3.3: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR od roku 2009 do roku 2013 ...	28
Graf 3.4: Orientační výše provizí.....	30
Graf 4.1: Vývoj počtu samostatných likvidátorů pojistných událostí v ČR od roku 2009 do roku 2013.....	53

Seznam schémat

Schéma 3.1: Soustava zprostředkování pojištění	18
Schéma 4.1: Fáze likvidace pojistných událostí.....	55

Seznam obrázků

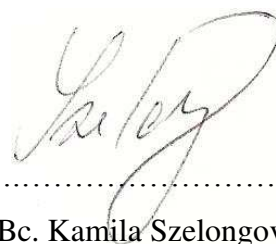
Obrázek 5.1: Pravomocné rozhodnutí ČNB o zrušení zápisu v registru	70
---	----

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. dubna 2014

Bc. Kamila Szelongová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Srovnání jednotlivých kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů